AR
226

KALADHAROPAKHYANAMU

by

MUDIAM VENKATARAMANA KAVI

Editor

P. JAYAMMA, M.A., M.Phil., (Ph.D.,)

General Editor

K. DAMODARAN, M.A.,

G.O.M.L. PUBLICATION NO. 443
TELUGU PUBLICATION NO. 64

KALADHAROPAKHYANAMU

by

Mudiam Venkataramana Kavi

Editor

P. JAYAMMA, M.A., M.Phil., (Ph.D.,)
Telugu Pandit
GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPTS LIBRARY,
CHENNAI -5.

General Editor

K. DAMODARAN, M.A.,
Director
ARCHAEOLOGY DEPARTMENT
CHENNAI -113.

Price Rs. 40/- (c) G.O.M.L.

1999

ప్రభుత్వ ప్రాచ్య లిఖిత భాండాగారం పబ్లికేషన్ నం. 443

తెలుగు పబ్లికేషన్ నం. 64

కళాధరోపాఖ్యానము

ముడియం వేంకటరమణ కవి

ఎడిటర్

పి. జయమ్మ, ఎం. ఏ. ఎం. ఫిల్ (పి. హెచ్.డి)

తెలుగు పండిట్

ప్రభుత్వ ప్రాచ్యలిఖిత భాండాగారం. చెన్నై - 5.

జనరల్ ఎడిటర్

కె. దామోదరన్, ఎం.ఏ.

పురాతత్వ శాసన నిలయం, చెన్నై - 113.

వెల రూ. : 40/- (సి) జి. ఓ. ఎం ఎల్.

1999

THE MUSIC OF MUDIYAM POET

This is a prabandha which narrates the story of prince Kaladhara , who is said to have sprung from the eyes of Vishnu.

Mudiyam Venkataramana Kavi is the author of this shining piece and he belong to 15th century A.D.

Apart from the scenes like the marriage of Kaladhara, we have innumerable delineations of precautions as to how to rule subjects, which has got good relevance to day.

Definitely another milestone in Telugu.

Dr. S. SOUNDARA PANDIAN
M.A. (Tamil), M.A., (Eng.), B.Ed., Dip. Skt., Ph.D.,
Curator
G.O.M.L.,

Source of Philosophy

Dr. S. Soundarapandian,
M.A., M.A., B.Ed., Dip., Skt., Ph.D.,
Curator,
Govt. Oriental Manuscripts Library
University Library Building
Chepauk,
Madras - 600 006.

Many are under the impression that philosophies should be gleaned from printed books. This is totally wrong.

Nuances of philosophies, in fact, should be discovered form the people.

Those who have studied people well, have uttered philosophies well.

In India human life had started millions of years ago; that is why so many philosophies had been developed in this soil. We hardly meet any philosopher in America because, America is an young country. Only over the years of the lives of people, can philosophies of worth emerge.

This fairly answers why in India there are so many 'Swamijis', ' Peetams', 'Aandas', ' Sannidhanas', 'Gurus', 'Adigals', 'Jiyas', 'Acharyas', so on and forth.

What do you mean by study of people or discovery? Let us clucidate in two examples.

Example 1 :

In those days, if rice merchant incurred a loss say of Rs. 10,000/- due to a mistake in his business, he would not be upset. Why?

He would simply say, "oh! I have purchased this 'Knowledge" today for Rs. 10,000/-!, the will convert even his defeat, a victory! This was possible if only he was able to take the things in philosophical ways.

On the other hand if he was not ready to accept the loss, he would not run his business thereafter.

Without knowing that he was applying golden philosophy of life, the merchants were, and still are, adopting their own way of life.

Example 2 :

Once an oil merchant, hired a small room for his trade (oil crushing was an interesting trade of India). "Is the rent not too

much?" asked one friend. The merchant simply told with a smile on his face. " only the proft of two oil tins!".

The merchant never thought the actual amount here (this is philosophy); he made it in terms of profit, that too in terms of the number of tins. He just boiled down the problem to nothing.

In this manner, from the life of the people of 'yugas' old India, one could cull out philosophies. The so called Indian philosophers are only moulders of natural philosophies collected in the above depicted manner.

It is hightime to prepare volumes, to record philosophies of the above mentioned line observing lives of communities like carpenters, cooks, farmers , fishermen, hunters and the like. This job has not been taken up by any so far.

కళాధరోపాఖ్యానము (కథ)

వెంకటరమణ కవి మొదట ఆది కవులను స్తుతిస్తూ తన గోత్రనామమును తెలియచేస్తున్నాడు. రాధామాధవమను నాటకాగమనంబు వ్రాసెను. ఆంధ్రమున విచిత్ర కధను వ్రాసెదను అనిపేర్కొన్నారు కవి. ప్రబంధాన్ని రచిస్తున్నాను, ఘనులు వినుడు నేర్చిన రీతిలో నిర్మిస్తున్నానుంచి మీ పదాబ్జములు చేరెదనని ప్రార్థిస్తున్నారు కవి. అనసూయానందనునకు, నాలిందునకును, వినతాత్మజునకును దత్తాత్రేయునకు సజ్జన ధ్యేయమునకు అంకితముగా ఈ కళాధరోపాఖ్యానమును అంకితమిస్తున్నానని వ్రాసియున్నారు. నేను వ్రాసే ప్రబంధానికి అర్థం దత్తాత్రేయుల వంటి మహానుభావులకు దాని యర్థం తెలపుడే.

శ్రీహరి పాముపాన్పుపై పవళించి తద్విభవోన్నతపురమున ఉండే నందిరాష్ట్రిఅన్నట్లు ఎన్నగ శక్యమే. పట్టపుదేవేరులు కీర్తిస్తుండగా మహోభదేవతలు గలరు. వారలలో పేరును పెంపును సొంపును అధికమయ్యేను చూపులచేత మదమున మదించుచు ఆశ్చర్యముతో నుండిరి. ఉపచారములు చేయుచుగరువంబుతో తనువులు తెలుపబలమునుల్లా సముగా శాంతలీలగా నుండెను. నలువకవేళకాదనిపించుగా సుతుని బుజ్జగించి కొలువు చేయించునేర్చె అది చూచి సవతులు చిదగడ పడిరి. జలరుహనాభుడు ఉపచరించగా హరి కరుణనుగాంచిరి. ఆసతి పరమానందమున అబ్జనాభుని దయను మందమ్ములలమరచిరి. సాత్వకము గల వలరాజు కల్గినాడంచు సదాశివప్రమంబున ప్రియముతో అభిష్టతలో హరి ఆదరింపగా వచ్చిరి హరి ఇట్లు మటుమాయలకుబ్జెగబవ్వమా లక్ష్మిని చూచెను. కళాధరుడు హరినుదటి జన్మించెను. అతడందముగ కనబడెను. చిలుకవెలముద్దువచ్చెతనముని చూస్తు హరిపులకించి శౌరిధాత్రిని పోషింపమనెను. అంతై ఇంతైరూపు సిగ్గుఘటించెను.

నిద్దుర మోమును దిద్దక, ఎదురుగా కనిపించే బింబంవలె దిద్దబడిన బొమలు పై పెదవిపై మీసములు కనబెడను. శౌరి దీవెనతో వ్యాప్తిగాంచెను. నిధిని రావింపగభయమిచ్చిన నర్తనం శుభమయ్యేనని పావనుడపకారిగా చరిత ఆద్యంతముతెలుపనీకు నితడనుచు సద్యోజాతుండను నొకవిద్యాధరబాలుని విద్యాలోలుగా పంపిన కళాధరుని పజ్జవశించి లిప్పించె పద్మభవుండును. విశ్వకర్మరప్పించిన లచ్చుతుండు నొక పట్టణమును రచించెను. విశ్వకర్మ

పూర్వ పరిపాటి నౌకపట్టణమును సృజించెను. అక్కడ చుతుర్వర్గాలకు కనివినిఎరుగని బహుధాన్యధర్మంచేసెను. శుభలగ్నమిదని పార్వతీనాధుడు చిత్తగింపగా దుందుభులు మ్రోగగా నభిషేకంబొనరించె శౌరినిభార్యా సమేతుడై వేడుకలో ఆశీర్వదించగా కొనుచు సాస్టాంగము లొనరించుచు మాపస్తంబములు గ్రమ్మగా ఆశ్చర్యలొనరించుచు మాపస్తంబుములగ్రమ్మగా ఆశ్చర్యముతో తేజిని అదిరోహించెను. చిబానాలను ముతోతేజిని అదిరోహించెను. చిబాణాలను ఎక్కుపెట్టెను. చతురంగసూన్యముతో దికాఎలకులతో మహర్షిముహుర్త సూత్రంబుతో ఆలావణ్య మనోహరుడు అలంకారియై దేవాదీశులను పంపెను. పౌరులుగొల్వగా గుఱ్ఱము దిగి తనను కొలిచే పరిచారికులను చూస్తు మణులచే నిర్మింపబడిన గృహమునకేగెను. నూతన మకరాంకుడౌకుమారుడునూత్న రత్నప్రకటితజయసింహాసనం పీఠంపై కొల్వగను అష్టదిశదీపలకులు కీర్తించగా ప్రజలను పాలించెను. వంకలు దీర్చుకొంటినన్న అపవాదును బాపికొనునపుడే వంకలు ఈట్టును. వంకను దోషకారిక గుపవంకలు దీర్చునకష్టాలను విరహాలను, విదివాక్యములను దలచిశాంతి కొరకై ఆసీనుడై యుండెను. విదిని నిందుస్తు కళాధరా థిపుడుముక్తి కొరకై శుభంబెసగు చింతనల అని పల్కి అతని పూర్వ వృత్తాంతం ఆశరిస్తు కృతినిట్లునియె.

పరకామిని సహదర భారకల్పులు దు:ఖం లేని వారు చిత్తశుద్ధితో విధులను నిర్వర్తించేవారు, సంప్రదాయ మైన శుద్ద సాత్వికసిద్ద మూర్తులై హరిని నిత్యం ధ్యానించే సనకాదిమునుల శిష్యత్వమొంది గోవిందుని కరుణచే ఆనందమొందెను. ఆకాశంలకెగురతు ఎండమావులను చూసి జలమని భ్రమించును. గీష్మతాపానికి జంతువులు ముక్తిగా ఏమరక పలుకునుద్యోగం పరతత్వమనుచు విక్షించెనే శౌరిజగతిలో శాంతాత్ముడై తల్పంబున నబ్ధింలో వల్లు తెలియనట్ల నిద్రించుట ఏపాటి సారపూర్వంగా మలచెను. అతి కైలాఢ్యపయోధరోపలితంబై కంకణాలతో మందరుందర విన్యాసమై నూతన గ్రంథంఖానిలా కులితమై దిక్కుందరీభద్రం ప్రతిమ సంగమ స్ఫురణ గర్జనతో కృతిసల్లిబాణాలను ధారగా క్రమ్మి వీచగా, భీతిలో నబర రాజహంసలు విజృంబించగా ఆఘనుని పై దైవత పుష్పవర్షములనునట్లు అనంగా రాలెవర్ణముగా పడెను పెరిగెడు నాకటంబోగులు బ్లిలకైగడుద్లడిల్లగా మబ్బులు స్ఫురణమణి రసంలెసంగగహరి ఆచకోరములకు ఆపద యున్నది. ఉపచారికులు సమావేశమై విహ్వలబెంప నాన్నవక పంకజోద్దతినల్ప కతిదైన్యదశేఘటించి

దిఓఇతస్మితి సమక్షానహోచ్చరింప నాభిముఖాన సన్నద్దుడై పాముపలె పౌరుషవేశిత వామపార్శ్వ డగుచుడయ్యబొరలెచక్రాయుధుండు అచ్చటికి సకాదులకై ప్రవేశింపవీలులేదు. చక్రిమేల్కొనుదాకవేసియుండి విన్నపములు చేసిరి. ఆనాధుని కౌస్తబమణి ఆకాశతలంబుపై ప్రతి ఫలించగా అతినిష్టద్ధపమానికువలయంభత్యం తతీవ్రముగా రజోవిభూతిని నిజవర్తంబునిరోధింపప్రతీకారానికై యింద్రుడు వెంటనే ప్రతిసంహారముతాబానాలను వేసెను. సంహార సమయానచరణని ప్రార్థించెను. ఆసంహారం తుమ్మెదల వర్తనలవలెనుండి, నిమేష సరణి వీడెను. సరయుశయ్యు జోచ్చిననకంంశోషతో దయిత లిద్దరు భుజాంతరమందెను.

సాంగభంగోహస్తహ్యాతిదివ్యాయుధముజేర బాణాల దెబ్బలు తగిలి రోషముతో పాములు సమావేశమైన ఉచితాసీనభావుడగుచు వనజలోచనుడు మేల్కొనెను. సమయమిదే అని మునుల చెప్పగా మనోహరుని ఎదుటనిలచెను. ఇదిగోష్టమిది గరిష్టంబని వారి కిష్టముతో గదలించుచు అక్కడ ఇక్కడ బ్రోచును అను సాస్టాంగదండం లాచరించి మదిలో గోవిందుని తలచుచు గండబేరుండం కాక ఘూకమకరతావంధ్యవింధ్య శిఖరమున హరిత వర్ణవిశేషం మృగాలు, పువ్వుల గుత్తులతోడ, సిఖపింఛకోణాల యధాతథా సంఘటిమై ముగ్ధసారస్తంభమై కచకాయమనమాని తమై యుండెను. వింధ్య గ్రామమునల్నియుగడది తీర్తస్నాన పూర్వక ముగా నుండెను. గరువులు పేటలు పెల్లెటూర్లు కొదురంబులు నదులు క్రతువులు చెరువులు కుంటలుబావులు ఊటచలములు నీటి కుంటలు దొరువులు కట్టు గొలంకులు ఏటి మడుగులు కోటలు వనంబులు విరులు జరులు కోనలు లేఫకపణుకు జౌకులు శలలు నెత్తములు గదువపుల మందలు, పచ్చికపల్లు గురువిందపొదలు ఒక్కటిగా నుండెను. రభ్రంకషనాది కెళ కదళిఖర్జూరం సింధూరచంరనం మందారలవంగలుంగవలీనారంగ కాంచన సాలబదరీ కదంబవృక్షాలను, పనసను చూచిరి నర్మద చర్వితాంతర్మద జలరాశితో ప్రవహించు చెండెను. లచ్చట మహోరుషులు బృందాలుగాగానముచేయుచు నిరంతరం వనవాటికలందు నివచించిరి. చేటులుపద్మినీనటనచేస్తుండిరి. అందరు గోవిందలు పెట్టుచు కనువిందుగ ఎప్పుడు చూస్తామా అని త్వరగా వెళ్లుచు ఆకథలనే చెప్పుకుంటు వింటు వెళ్లుచుండిరి.

తన చక్రస్థానములు జలభ్రమచే కటాక్షములు తడబడగా మందిరంలో మరుత్సంచారం లేక వనజాంతర్ముహుడు పనిలో లీనమయ్యెను. యాదృచ్ఛికవనమేని జశరీరం ఉపాయమని

ఇచ్చకమలు ద్రోయుచు వైదైహికక్రమపరిచిత్తన విమర్జించి ఐహిక కర్మముల మాని సాత్విక జలాబిష్టక్రియబారజౌహిక చింతా పరులైన తాత్వికులుచూస్తుండిరి. పరిపాటిన విగ్రమంబును చూస్తుమహామునీంద్రుల సదా కీర్తించిరి శానిద్రివేణిని. మహర్షులందరు అద్భుతమనుచు చూస్తుండగా శ్రీపురుషోత్తముడు రాజశయాన ఆమునులను పాడగాంంచెను. పువ్వుతోటలను నారి కేదం పుజొంపములు సమగ్రముగ చూచిరి. పురుషోత్తముని స్ఫాటిక గోపుర పరిభాసుర కాంచనాలతో అలంకరింపబడియుండెను పురం ఒకించుక ఉల్లాసంతో రేచకులు శోదనచేసే జపనిష్టతో పరిరంభసుఖాన దాన వాయప్తి చేబోలకె బాహ్యపరామర్శలేక ఆమత్త చిత్తులై ఇట్లు సర్వటనా తత్పరసత్వరక్రమణ దత్తా త్రేయధైవాది ధ్వజపంకజాబ్ధీ ముఖముద్రా భద్రపాదాలను చేటులాత్మీయ మనస్కులై చూచిరి. సాదరముగ తీర్థయాత్ర సభలందుక మీకు సాద్యంలేదు, నా దర్శన మహిమచుల్కనగా పోదు ఆదేవదేవుడే అనెను. ఈ వింధ్యాధరవటునకు నావరణా త్మకైవల్యమెపుడు కలుగునునావటమై యుండుము. ఒక నెలరోజులు యీవింధ్య పర్వతచెట్ల వనాన్ని గైరముతో చూడుడు. అని ఆదేవదేవుడు అంతార్ధానమయ్యే. అంతకముందే సనకసనాదులు నందవనాన్ని చూచే ఆశతో వెళ్లిరి ఆవనం అతి రయ్యి చిత్రవిచిత్రవైభవంతో చెప్పవీలుకాని విధంగా అందంగా వుండెను. ఒక నెలరోజులు ఎలా గడచిం తెలియదు. నిశాకరుడు శరద-తువేళవర్షసమయానబలముతో నుండునట్లు హిమీచల దుర్గాన్వితుడై జగాన్ని అడకించెను జగద్బంధుడు నలినాప్తుడు మట్టుపెట్టజునెను. సమాధీన దశాను మహిమతో నమితో దగ్రిఫలాశనిస్ఫురణబాయజారా వందరా విభుండు తన దర్శనస్థాపకాంక్షచే విజృంబించెను.

మాధవుండక్కడ పలుగూతలు గల దార్త రాష్ట్ర పరీషద్ధ్యాయిష్టభమిలో ఆమహాబల దుశ్శాసనకర్ణితమై దృపదదజాపాండుకంఠారవసంగతిని పల్ల వాద్యావృతులు గలదిగా చేసెను. ఎలమావులందు సరపన్నలులతగా పర్వగా నలకపపు అట ద్రాక్షాలంఉన లేజెందు సందులలో గొజ్జగులు విరజాజుల, బొండుమల్లెలు, గురువిందలు కేళికా విహారంబునందు వృద్ధి పొందెను. పొగడచెట్లుకు గేదంగి పొదతీగలాగుచుట్టు కొనెను. లవంగలతా వితనముల బిగిచిన పోకనలు చదంబులేర్పడెను.గొజ్జంగిబంతులు పన్నీరు, గొలంకులు, వైఢూర్యంల జలరాశి సూత్రములు, పచ్చల దొంతరలు, కంబాలపై మబ్బులాగ ఎగసెను. అంగరాజ్యకక్షభధుమ, కేతునోయనకచంబుమంధ్యముల గ్రమ్మ, ధారణల్ బిగింప దగిన వాయువు ధీర్నవి

శ్వాసమతిశయిల్లి దేహనసంతోషమావరింప హాహాకారాలు అధిగమించెను. ఇది అననిర్ణయాభినివేశమని ఇది తలంచుటలేదే. ఇది అనమానమని ఎప్పుడు పల్కటలేదే. ఎదురుచూచుటలేదే యిది తమక-థి అని ప్రత్యేభిగ్నులకు అర్థం కాదు. తాపం దంతాబారినది చెప్పకుమ. ఎప్పుడు కంపవిధానమిది అంగనలు దెప్పి క్కువ బంగారం వలెనుండెను. చూడగా నాగకన్యకను, వత్ర్య కురంగ కన్నులతో చూడగా దివ్యకామినులు, ఉత్తమదేవతా కృతులు, విచిత్రరూపవిలాసకోటితో నీడను జోడుచేయ ఎంత చేసినను వింత లాయెను. నవధూటి పాలంబు సర్వ సంఘమైళికైక కలికివేనలి, సుదతితిన్నని పలుకులు చిలుకపలుకువలె శాస్త్రప్రణాళికలో సఖియ చూపెను. చెలరూపు సార్వభౌమునికి, భూరామునికి రమణి రూపు, విష్ణు పదవాసదర వాసలి హృతికమలాత్మకూన, నియతి పొంది నికరమెల్ల కొలదే సుతులా పరిపంగోచరించెను.

సూర్యకిరణాలవలె స్త్రీ పాదాగ్రవిస్ఫూర్తినఖపంక్తి అందమయ్యెను. ఆస్త్రీ ఎంత తపముచేసెనో.

అభిమతమైన మాటలు ఆత్మలో క్షత్రియ నిభముగ ఆలోచనచేసి ఆరమణిని చూచి క్రమ్మరదైవముక్తి అభినవచంద్రికా కృతిధరార్థవతీర్ణోకళాధరుడు వ్లభయనుచు పలికిమిగుల నంచయించెను. మదనుమానవెల్ల చూడుమా ప్రమదంబునింక నిలువలేను చంద్రకళాధరాదిపుని నూత్నకాంతికి సదమల సద్గుణా కర్పుసన్న సుధాపెండ్లి చేయమని కోరెను. ఆ కొమ్మను చూసి నిజమేయిది. నన్ను సక్యంఉబునకునిజంబుగా సమకట్టమని వేడగా మిగిలిన రాజ నీ క్రియలడుగును . మీరు సర్వ చెప్పిరి. సిద్ధ ప్రమాణం అడుగుట మూపై వాత్సలమరియు చెప్పెదను. స్వేతద్వీపనివాసియై నీరీక్షింప రోధంచే ద్యూతిని మించిన యాకళాధరుడే బోధిన అని ప్రశంశించినా చాతుర్య ంబిదియంచు ఇదే రహస్యంబు యద్వేతంమిధునం పూర్వగుణ సర్వసంభంధంను ప్రసాధించెను. ఈ సతియవ్వన, యవ్వన బల్వచారుడతడు మంచి జాతి, మంచి జాతుత్తు వలన కాబోలు సమకొనెను. ముసి ముసి నవ్వు బిగువులు మేలని తలంచెను చెలికత్తెల మాటల వల్ల జ్ఞాభారంతో వినడానికి చని ఆవనజాక్షికి తగిన జోడి గూడెనని చెప్పగా కుచములు, బాల్యం, యవ్వనం, నెన్నడుము లేకవాడెను. ఇక్కడ నుండి స్త్రీవర్ణ కడురమ్యముగా వర్ణింపబడియున్నది. ఇంతవరకు నాకు తెలిసినందతవరకు వ్రాసాను. ప్రత్యయక్షరూపమవతి, పాతి వ్రతంచెరగని సమస్త వస్తువలుతో

సాక్షానాథుడైన లక్షితుడడైన కళాధరుడునకు అభినవచంద్రిక లక్షణపతితను రాజ్యలక్ష్మినొసగెను.

ప్రత్యగ్గిశావాలుండు పాండిత్యరూపాది దంపతులను బుజ్జగించి ఆశీర్వదించగా కళాధర సార్వభౌముడు అగ్రగణ్యుడై రాజ్యభారం వహించెను. అధ్యాత్మయోగవిద్యను రూఢిగ తనమనస్సపద్మములో పురుషసూక్త కరుణులైరి. ఆదంపతుల వర్ణనవర్ణించబడి ఉన్నది. అద్భుత ప్రవర్తజనార్థన దత్తా త్రేయదయలోకములో ఆయిద్దరికి ఘటిల్లెను చిత్రముగను. సూతుండు పరమహర్షముతో మిశ్రితరీతులు నాటకవిహితఖ్యాతిగా కథ వివరించెను. తత్తాత్రేయుని గురించిన వర్ణన కలదు.

ఇది శ్రీ దత్తాత్రేయ ద్వితీయ కళాధరోపాఖ్యానమును వెంకటరమణ కవి ఒక్క విష్కంబుగా రచించెను. కడపట మంగళముతో వెంకటేశనమ :, శ్రీరామా నీపాదములేగతి, శ్రీదత్తాత్రే యార్పణం అని ముగించబడినది.

కళాధరోపాఖ్యానముతో షష్ఠ్యంతాలు, మహాస్రగ్ధ, అశ్వధాటి పంచకము, వనమయూరవృత్తములు, ముక్త పదగ్రస్తమత్తేభవృత్త వృత్తభేదము క్ష్మీ వనమయూరము, మొదలగు రూపముల వర్ణింపబడిన పద్యములు కలవు.

అభినందనలు

కళాధరోపాఖ్యానమను ప్రబంధమును ముడియం వేంకటరమణ కవి నాటకముగా అందున ఒక్క విష్కంభముగా తాళపత్రములో రచించెను. నేను దానిని పుస్తక రూపమున వ్రాసియున్నాను. నాకు తెలిసి నంతవరకు నేను వ్రాసియున్నాను. పెద్దలు విజ్ఞులు అయినవారు మహాపండితులు దీనిలోని తప్పులను సైరింప ప్రార్థన. దీనిలోని కొన్ని ఆకులలో అక్షరాలను పురుగులు తిని నందున అస్థలములందు మాత్రము ఒక గీత గీచియున్నాను. నా తప్పులను పెద్దలందరు పెద్ద మనుస్సుతో మన్నిపం ప్రార్థన.

నాకు సలహాయిచ్చిన మాక్యూరెటర్ సౌందరపాండియన్ గారికి, నన్ను ప్రోత్సహించి దీనిని ఎలా వ్రాయాలో సూచించిన ప్రసిడెంట్ కళాశాల హెడ్ ఆఫ్‌దిడి పార్ట్‌మెంట్, శ్రీ పి. ఉమగారికి, దీనిని తీర్చిదిద్దిన నా స్నేహితురాలు రాణి మేరీ కళాశాల ఉపాధ్యాయిని జి. నళినికి, దీన్ని చదవి ఇందలి తప్పులను దిద్ది నన్ను మెచ్చుకునియిచ్చిన శ్రీమాజేటి గురువయ్యాజూనియర్ కళాశాల, గుంటూరు, ఉపాధ్యాయుడుగాను, ఈనాడు ప్రెస్‌లో కల్చరల్ రిపోర్టర్‌గా పనిచేస్తున్న, డా. యల్లా ప్రగడ మల్లికార్జునరావు గారికి నా హృదయ పూర్వ క వందనాలు.

పి. జయమ్మ ఎం. ఏ., ఎం.ఫిల్. (పి.హెచ్.డి.)
ప్రభుత్వ ప్రాచ్యలిఖిల గ్రంథాలయం
చెన్నై - 5

తొలిపలుకులు

శ్వేత ద్వీపమందు వేంచేసి యున్న శ్రీ మహావిష్ణువు కంటనుదయించిన కళాధర కుమారుని చరితమిందు వర్ణింపబడినది. ఇదినాటకచ్ఛాయ వచ్చునట్టులొక్క విష్కంభకముగా ముడియం, వేంకటరమణ కవి రచియించెను. ఇతఁడు రాయల సంస్థానమందుండిన పెమ్మసాని తిమ్మానాయకుని యాదరణగాంచిన వాడు. ఋకాఖాధ్యేతయగు వేంకట పతికిని ఓ బమ్మకును దనయుఁడు. కసువప్రధానుని పౌత్రుఁడు. వీరిది శ్రీవత్సగోత్రము. సంస్కృతమున నీతఁడు రాధామాధవమను కృతియొనర్చెనట. ఈ గ్రంథమిష్టదైవమైన దత్తాత్రేయునకంకితముచేసెను. విశేషాంశములకుదాహృతగ్రంథభాగములలో గాంచునది.

- పి. జయమ్మ

ఇంతటి ప్రాచీన గ్రంథాన్ని వెలుగులోకి తెస్తున్న జయమ్మగారి కృషి బహుదప్రశంసనీయం. తాళపత్రగ్రంథాల నుంచి సేకరించిన విషయాలను జయమ్మ గారు బహుచక్కగా ఇందులో పొందుపరిచారు.

ఇట్లు

డా॥ యల్లాప్రగడమల్లికార్జున రావు

తెలుగు లెక్చరర్

శ్రీమాజేటిగురువయ్య జూనియర్ కాలేజి, గుంటూరు -2.

కల్చరల్ రిపోర్టర్

ఈనాడు గుంటూరు.

కళాధరోపాఖ్యానము

- ముడియం వెంకటరమణ కవి.

శ్రీరామా ॥ శుభమస్తు ॥ శ్రీగురుభ్యోంర్నమః ॥

1. ఉ॥ శ్రీపదసేవకైయుపచరించుటగౌనురవందఁజేయున ।
ట్టపదముగని సంశయించి నీరూపను ముక్తిచిన్న్యాకను ॥
రూపముగా - - - - - గణింపఁదత్కుపా।
లేపభృతిన్నుదంబనుకరించు హరిని శిరి నాశ్రయించెదన్ ॥

2. చ॥ కటిజఘనోరు పార్శ్వభుజగౌరవభారవ దచ్ఛతాప్తిచే ।
నిటునటుముందటుకనెత్తగునర్హపరోపబర్హతంబటిమ।
ఘటింపుచుండునడుమందెలిగస్తురిసానరీతివి!
స్ఫుటమగుశేషభోగినీ యపూర్వగృహాయత భోగినెన్నెదన్॥

3 సీ॥ కుంచితోదంచితాకులదశావశమేషంబు
వహ్నియుద్యదిశా వారణము ।
రభసద్విధావిదర్ణబహిర్జలాచాది
తాజాడ ఖండజయనఖములు।
భుమిఘూర్ణితాంఘ్రిసంభ్రమితసప్తాచెలి
శ్రీతహరా (ణం) నందరాక్షసదములు।

ఫ్రోడినగరి కవాబ్దిత్వతత్వాదొలిచికా భూత
వలయాద్రివైపై వైభవములు।
సర్వధిపస్వరుగర్వ సర్వంక్కషములు
దురధిగమ్య సుధాపస్యతో హరములు।
పక్షిరాట్పదజంర్ఘూపభంజనమ్ము
లక్షయెశ్వర్య శార్వదైర్యాత్ములొసగు ॥

4 గీ॥ మడకనభోగముల్ మలచి యున్మరుశాగ్రభాగావ్య-తిన్।
బతగన్ గూర్వననంత్తునిన్ బనచి తన్నాణక్య జాతాంగుడై।
నడుమన్ పద్మగతాతిబోలెహరియుండ న్వెడిబుద్రాదులన్ వీడి ।
చుట్టు . . . . గొలిపించు సార్వకునివిష్వక్సేను గీర్తించెదన్ ॥

5. క॥ ఆదికవులగు కవుల।
పొందినమ.......చిల్ల రొక్క ప్రోలికయైతే!
నేదెచ్చులొచ్చు కీడును।
గాదేమరి మేలు వినుతిగాంచుటరెల్లనూ ॥

6 క॥ లనియిష్టదైవ సన్నుతుల అదమి।
డన్‌బ్రదమ కవితబ్రస్తుతిశౌర్య।
దెనయుసుకవి స్వరస్తుతు ।
లొనరించి ప్రబంధకల్పనోత్సాహమునన్॥

7 క॥ దత్తా త్రేయ పదాబ్జా ।
యత్తుడవిని వృత్తుడదేవతాంతరచర్యా ।
చిత్తుడవై రాగ్యాదిగు ।
ణోత్తర చూతసేదాత్తుండును ॥

8. క॥ పాత్రుడ వెంకట పతికిన్।
పుత్రుడకస్వ ప్రధానపురుషాగ్రణికిన్।
బౌత్యడశ్రీవత్సాంక।
గోత్యడ బుక్చాఖికానుగుణసూత్రుఁడన్॥

9 క॥ తమ్ముని కస్య నయని యెడు ।
తమ్ములు గలవెంకటేశుతల్లెగునా ।
రమ్మకు సవతై తగునో ।
బమ్మకుఁదనయుడతిమ్మనా గ్రభవుండన్॥

10. క॥ సంకుచితమోహమమతా ।
హంకారుఁడముడియమగ్రహారాన్వయుఁడన్।
వెంకటరమణానకుఁడని।
షంకిలనందవరవంశపరిణితుండన్!!

11 శా॥ ఆత్మీయస్తుతిగర్హితంబను చువంశాఖ్యాయికావర్ణనం।
బాత్మన్‌గోరుటలేదుగాని కృతరాజాస్థానులైనట్టి।
నాత్మీయునరదేవ సంఘటిత దుర్గాధీశతాదక్షు ।
లత్యాన్మోక్తిన్ ప్రతిభాపరాకృతభుంజంగాధ్యక్షులునొగినీ॥

12 మ॥ అతిలోకాయితభోగభాగ్యమహిమాఢ్యంబైన సింహాసనా ।
త్రితయంబందు బ్రశస్తమౌనరపశ్రీరామసింహాసనం।
బతధన్యాశ్రయణైకతా నమనమెచ్చొ పెమ్మసాన్యన్వయం।
బతులంబైతగునుదర్భవిల్లెమనుతిమ్మాధీరుఁడశ్రాంతమున్॥

> 13. క॥ ఇట్టటుగెంటినీదయనే।
> పట్టునసన్మానభోగభాగ్యముగలచే।
> పట్టితినని కంకణముం।
> గట్టుకరక్షింపఁబెంపుగాంచినవాఁడనూ॥

> 14 మ॥ ఇతి కర్తవ్యయథామతిన్ బొగడనౌనీరీతులెల్లన్నర।
> స్తుతిగానెన్నకుఁడీకవి ప్రవరులిచ్చోనిష్టదైవాంకిత।
> స్థితికావ్యంబులొనర్చినట్టిముదమున్ జేకూర్ప!బోషించువా!।
> ఉతడౌటన్ గృతిహోనితఁడననూహాసోహాఁగీర్తించితినీ ॥

> 15 క॥ చేసితి రాధా మాధవ ।
> మాసంస్కృతిధాటినాటకాగమనంబు।
> వ్యాసక్తినింక నాంధ్రము।
> చేసెదనొక కావ్యమతివిచిత్రకథాప్తినీ ॥

> 16 ఉ॥ తీర్చిప్రబంద కొకడతేర్చుఘనుల్ వినుడుర్వినన్నియున్।
> నేర్చిన వారు లేమి యును నేరనివారలులేరు।
> నేర్చిను రీతి నీ కృతివినిర్మితజేసెద నొప్పు తప్పులునం ।
> దూర్చుకరండు మిమ్మిరియెకోరెదచేరెద మీ పదాబ్జములూ ॥

> 17 చ॥ చదువులు బల్మిచేగనని శక్తి నెరుంగన భంగయోగసం।
> పదబనైక కుండలినిబాదగునాగురు మంత్రదేవతా।
> చిదురతరాంతరైక్య పరిశీలనఖెలనగన్న శక్తిచె।
> నదరని సంస్కృతాంధ్రరభసారభటినన్నటియింతు విత్తగనూ ॥

> 18 మ॥ తెలియన్ గూడదిదేడ జోలియను బుద్దిన్ మత్తంధంబుపై
> నలతన్ డిద్దిభ్రమ ప్రమాదములనైనావిసరంబోకుఁడీ ।
> యలవాకన్నను నిట్లుచునలదత్తా త్రేయనారాయణుం ।
> డిలమీవంటిమహానుభావులకుదానియర్థమునదెల్లడే ॥

> 19 ఉ॥ కావున నిట్టి భవ్యతర కల్పనుకెల్లనుకర్తయైననా।
> దైవతసార్వభౌమునదిదైవ శిఖామణినత్రిపుత్రనాత్మవరణాది।
> దైవతసమన్వతనభ్యపదారగోచరా।
> ర్చావిధిసన్నుతింపుచు ప్రసన్నతమత్కృతినాధుతందగనూ ॥

> 20 ఉ॥ వాచని కార్థమంత్ర విధివాదలనర్థ గణంబదితి బో।
> దాచరణాత్ములందు నిడుధన్యుడ నేనను సోహముద్గమ।
> శ్రీచేత - రాఖిలా గమమురేచకపూరకకుంభ కోత్తము।
> ద్రాచతాంగుముల్ దెలుపదాకొనను నవ్విభునిన్ భజింపుచున్॥

> 21 షష్టంతాలు॥ ॥ షష్ఠంతాలు ॥ ॥
> ఈదృగుణమణి నిధికిన్।
> దాతృగుణవార।
> ణాదబృణా సలనిధికి।
> నదృగ్గనశేవధికి(న్)ంగ్జబహృత్తధాక్రియానిరవధికిన్॥

22.- 1॥ రహరకుహరాంతరాంత:
గ్రహరాజరాజితాత్మగాత్రోద్ధతికిన్
బహిరబటిరఘుజఘాంసస్ఫురణియ్యాత్మీ
యగుణవిశిష్టబద్దతికినీ ॥

23- 2॥ మత్కృతి కథనగ్రథితచ
మత్కృతికిన్ సంతతానమస్కృతికి సదా
చిత్కృతిదహరాంతరతల
సాత్కృతికిన్శవకార్థి సాక్షాత్కృతికిన్॥

24- 3॥ పాధ్రావనతల్పునాకజనిసి-మాకల్పునకు ప్రకృష్ట
తదిదమాభ్యర్థనిగాథిఫమ
ర్థదోర్దండున కఘుబేషూంసు
సుధూర్ధుండునకున్॥

25- 4॥ కృతవీర్య: ప్లుతరార్య:
క్షతశౌర్యాత్మజమనోంబుజాతాన్వితికిన్॥
తతధైర్య:ప్లుతధుర్య:
వ్రతపర్యాయాత్మ జపితృగోత్రోద్ధతికిన్॥

25- 5॥ వయ్యాప్రూజనపటికిన్॥
వయ్యాశికిఘటితభాగవతసంపుటికిన్ ।
వయ్యాజాదిమజటికిన్॥
వయ్యాకరణౌ ప్రమేయవపుషార్ఘటికినీ ॥

27- 6॥ అనసూయానందనునకు
ననసూయానందనునకునాలిందునకున్
వినతాత్మజనునకునులికతాత్మజగమనునకు
నునుర్లిత్కమనునకునూ ॥

28- 7॥ దత్తాధృశా - సూయా ।
చిత్తానారాత్మబాల్యచినాశియునకున్॥
విత్తాసద్యయునకున్॥
దత్తాత్రేయునకుసజ్జనధ్యేయునకునూ ॥

29-8॥వ॥ అంకితముగా నెనొనర్పక నుంకవగల
ఈకళాధరోపాఖ్యానోట్టంకన
దుర్లభకృతికికధాంకురసం.....
ధోనమదియల్లం .... నూ ॥

॥ ॥ ꣸ . . . . శ్రీ . . . . ꣸ ॥

30 శ్రీరమణి .... న .... హరవిశిష్టకథాసుధనోలలాడిత॥
ద్భూరిగుణానుబావపరిపూర్తిపటంబుపుట్టించితస్మలా ।
దారుపదాంబుజద్వయమతంత్రితమాల్యముగా శిరంబునన్॥
జెరిచిశౌనకాదులు విశేషభృశంబగు నైమిశంబుననూ ॥

31 ఉ॥ సూతన గాధబోధపరిశోధితసంత్వి-మర్మకర్మవి ।
ఖ్యాతనునుక్షణౌత్కభినవాదిపురాణధారిణమజనచు॥
ద్వైతనునర్థాసోద్గణితవారిజనాథనధారసాన్వేత
నుతించిరిట్లనిరనందితహరుషవికర్షితాత్ములై ॥

32 ఉ॥ శ్రీయువతీమనోహరవిచిత్రచరిత్రసుధారసాయనె॥
ప్రాయముగా పురాణ పరిపాటినిదెల్పితిమికనాలుక॥
చ్ఛాయతదియ్యనందనుని సత్కథయొక్కటిదెల్పుమన్నన
న్నయపరెంగితార్జువవినీతుడుసూతుడధితహర్షుడై ॥

33 ఉ॥ అక్షయభూతభావ్యభవదైతికిలిన సమర్థితార్థసి।
ధిక్షమమైకుమారఫణితిందిరమైనపురాణమందుబ
ర్యక్షనావప్రమోగమగునుత్తరభాగములోనిపుండరీ ।
కాక్షకటాక్షవీక్షణమహత్వసముద్ధతిబొల్చుపద్ధతిన్॥

34 క॥ అవలంబించిమునీంద్రుల।
కవధానకయాసుధానుయాతడుసూతం।
డవబోధజాతుడిట్లను।
నవనవయరవధ్వని ధ్వనద్ఘనపణితిన్॥

35 సీ॥ సవనవరాహదంష్ట్రా గర్భమౌక్తికన్బాది
కూర్మశిరస్వయంకిలాసమహి।
రాజభోగభాగాద్యంతనిర్భో కమాశా
గజేంద్రదంత్తా గ్రఖండమసమ।
గోత్రోర్విధరాభ్యంతరిత వజ్రమంభోని
దానపర్యస్తఫేనమంబు జేక్షణ।
కటాంకాంచవిస్మితపూరమ
లోక సత్వగుణాతిరేక।
ఏకమైకూడుపోడిగాగనెత్తముగనిత్తళకు
పూనగని కట్టనిమమసిష్ట
నలువరించెనొకచతురాన్ముడనగనెగడు
విశ్వతైశ్వర్య . . . . . సాటినెల్లదేదేవీ॥

36 క॥ ఎన్నగశక్యమే తద్విభ।
వోన్నత (వైకుం) ఠపురము నొల్లకనెపుడున్।
పన్నగశయనుడు శ్రీహరి ।
యన్నెలవుననుండు నందిరాప్తినటన్ననూ ॥

37 సీ॥ అభితోవివర్తిత వ్యావర్తవాత్యాధి।
రాశీకయదేకవేశమనగ
పణికబాడబపరిక్వధనసంబోభువ
త్పుజుధుల ఫినిలతద్వజృంభమనగ
ఎదనంతర పశ్చాంతాదశియ్యోపరి
ప్రతిపన్నమస్తు గుంభంబనంగ
తదనుతైమింగలోష్టమ . . . . విండి కృతాత్రత్య
నవ్వనవోర్ధ్వంతంబనంగ
నుల్లశిలుపా.....డపైనెల్ల ......
యాత్మజనకాదివాసనిరాసభీరు
వల్లవాభీష్టకృతిలోభ వనజనాభ
పూర్ణ...రుంన్యోదృఖ్ఖనిభూత మగుచూ ॥

38 క॥ అత్తెల్లదియేలున్।
జిత్తజగురుడప్రయత్నశిక్షతభర్తా।
ద్యుత్తానగసర్తాసగ।
హృత్తానగణేయ వజ్రడిహోసురుడై ॥

39 క॥ ఆవేదవేద్యుపట్టపు।
దేవేరులు తుష్టిపుష్టి ధృతికీర్తి శ్రీ ...... ।
-వసుదాదులు తత్తద్వా......రణమహోది।
దేవతలు గలరచన్॥

40 క॥ వారలలోనమాక్షమ।
లారూఢమద్భిభుద్విజాభ్యంతపై ।
పేరుంబెంపును సొంపును।
వారతధీరగార్యాత్యఖత్వమయ్యె ॥

41 క॥ చూపులచేత నిమన్యుల।
కోపల్లవ మనయపై మదమున।
జూపులతామదించుట।
యాపుల్లవపద-ద్రమియాశ్చర్యమునన్।

42 సీ॥ ఉపచార -ర-పరిపాటినొక -ష్పర్వరో
స్నాత్నికోటినిని -గద్దించనేర్చె
గరువంబు ----- రు ----- ముంగల నిల్పిచలపట్టి
తిన్నగా తనువులు దెలుపనేర్చె
బలమునుల్లా స ------- కుల దిమ్మైకో
చూడశాంతలీతరితీవుచేయనేర్చె
నలుపొకవేళగాదనిపించెసుతు
బుజ్జగించెరెల్ కొలువుచేయించనెర్చె
రూఢియువరాజు కసిబ్రహ్మబుద్రవాస
కులచేత కానుకలందనేర్చె
నేర్చుగాకెలియా లెమనెరదొకటి
రవణువాయభ్రమప్రమాదములకైనా ॥

43 క॥ అదిచూచిచూచి సవతుల్ ।
చిదగోదపడుచుండపుడమి చెడియవారిన్।
గుదలెంచుచు నదలించుచు।
సదిగోసర్వం సహాత్మని వారెన్ననూ ॥

44 చ॥ జలరుహనాభుడందులకుచక్క ।
టలేపచరించుగా --------------
-------------తానంతముగాంచిరా హరికరుణనూ ॥
క॥ -ందురమాసతిపరమా।
నందంబునగనియనబ్జనాభుడుదయనె ।
యందమ్ముల యందమ్ముల ।
యందమ్ముల మర్చియా । ట్టిడన్॥

45 ఉ॥ ఇంచుకయైన సాత్వికము నిచ్చి సుఖస్థితులావ ।
హించునూహించవు గొల్వనుపనియేమి కనివలరాజు గల్గినా ।
డంచుసదాశివప్రమంబు నవులకేంగి బ్రియంబుజె ।
ప్పించుకవచ్చిరినభిష్టతనా హరియాదరింపగనూ ॥

46. సీ॥ గగనసాగరసామ్యగిరిమెనైజాకార।
మాతోపమైకతానాప్తి ---- ।
సకలజగద్ధిశాచలన శృతాద్యష్ట
లక్ష్మముల్సు ---- భోపలబ్దినంట।
చక్షుగున్నగ --ాక్షరుసాదనస్మార
మాత్యంతి కాభేద్యహతినెసంగ।
నియతపర్యటనమ -----లతా రూపకస్యంద
నంబిష్టాశ్రయమును జెప్ప --- నమరునాత్మజు।
నాత్మజుడైయుదాత్తతత్తతనురూప
కృత్యకృత్యాయతాక్షి।
అనుగుకోడలుగా భర్త
చనవు కలిమికలిమినంతి

జేరువవేచిన క్రియబాలుడొకడువెడలి - డంకనూ ॥
నెట్టెపడినట్లు తొట్టునచెట్టునదిని ఎట్టివిచిత్రమ్మనితనుని
ట్టట్టు శాఖతలకు వీక్షింపంగా నట్టుజనకశేషోత్సతకున్॥

47 సీ॥ సంవ్విత్రు సాన్నిద్యరోష్టవియర్ఘరీ
సంక్రాంతిమర్ధ్వమజ్జనముగాగ
తత్రవ్యవారణోద్ధతపద్మసమదూలి
బాల్యకుంకుమవిలేపనముగాగ
రవికరప్రగ్రహరబ్బమందానిలాలోల
సాముద్రోర్మిడాలగాగ
-త్రత్యపునరుది -ర్నోపాండుడిండిర
పటలమాస్తరణ సంఘనగాగ
శేషభూత్కార ----------------
శేష ------ తపాల సంప్రాతిగ్రశైవాలఖండ.
మాత్మరక్షావిశేషకంబైయొసంగ ప
-----వశమున జేరునబ్బాలుడిలన్॥

48 ఉ॥ ఒంచుక సానిప్రెుక్కుగతిబోరగిలన్బడిమున్ననంగనే ।
సంచున నిష్టవిండిపదసంగతి గోరెడువారి జానులం ।
గుంచితరీతి నేనియట గొల్వ నరించుని రూఢినిల్పియ ।
ర్చించు -----లిలశిభ్రమప్రమాదములకైనను గాదడుపోడి -- ।
నెలతమదాతిరేకమొడకనే ర్పున। దలించియట్లనా ।
కులగుణరూపదీమ।తులకుందగుపుత్రుడుగల్గ కోపదునూ ॥

49 క॥ ఇటులదనున -మటినంచిన -
మటమాయలకుబ్బెగబ్బిమానిలక్ష్మి ।
కుటిలాలకయుడుటునకై ।
యటహరియాకౌశలక్ష్మానవలోకింపన్ ।

50 మ॥ అరవిందాక్షతధావిధోద్యతకటాక్షాపూర్తిమోడ్మోపయో ।
ధరమధ్యస్తలందు గప్పెనయనంతర్మందహంసోద్గతి ।
స్పురణందప్టమృణాళకంకణభరంబుజారనాశాముఖాం.
తరమంత్యచ్చతనొందజేందెను ప్రసాదంబానభూలక్ష్మికినీ ॥

51 క॥ ఈరీతినుక్త లక్షణ।
పారిణ ----- శేషబాజననైజా ।
కారమనోరమమైననభోరమ ।
భూరమలయుద్దిబోలెనెసంగనూ ॥

52 క॥ వ్రాచిన తీరున కరుగున ।
బోచిన చందమున నందముగనపరంజిన్।
జేచినగతికళబోలెప ।
రచెన్ నుతియించినసూటిబల్కు చునూ ॥

53 కం॥ బెలిబిలిగలిబిలిన గతి ।
చిలకవలె(న్)న్ముద్దుజిలుకజేరెడు తనయున్।
దిలకింపుచుపలికింపుచు।
పులకింపుచుశౌలిధాత్రిపోషింపుమనునూ ॥

54 క॥ ధాత్రిత్వమర్దమునకున్।
బాత్రంబుగనావధూటిబర్తయజ్ఞన్।
జిత్రముగనెత్తియనితనినిన్।
బుత్రస్నేహమున మోముమూర్కొనునంతనూ ॥

55 క॥ ఇంత్తై అంత్తై కనగన ।
నంత్తై యరపరు -జూచు।
నంత్తై యంతా వింత్తైశిరికి -మ్మరునకు।
యంత్తై తన రూపు సిగ్గుఘటింపనూ ॥

56 గీ ॥ బద్ధగోదాంగుళిత్రాణనద్ధకవచ ।
సిద్ధతూణీరబాణసన్నద్ధశర్గ్ఞమకర ।
కుండలమెఖలామకుటబిరుద।
కటకకేయూరహార సంఘటనమలరె ॥

57 ఉ॥ చుట్టున పట్టుకౌశకొనచుం --- లెసంగ గటింంది టంబునా ।
------- నజీనిదుప్పటిని గుస్కిగలల్లిక చల్లడంపుడా ।
లుట్టిపడంగ జేయనొకయొద్దికముద్దినుసైన కండెముల్।
దొట్టినయట్టి పోట్ల -------- డతోరములారవలాలుచుండగనూ॥

58 క॥ నిద్దపుమోమున దిద్దక ।
దిద్దిన గతిబొమలేదిగువనెదురుకొ ।
ల్కొందిన ప్రతిబింబించిన ।
ముద్దినంపై పెదవి మీసములనూ గెసగనూ ॥

59 శా॥ గండాద ------- ల్వ నంబెదవిపై గన్పట్టు నూనూగుతో ।
ఖండాఖండసురేంద్రకుంభకరమున ఘటించు బినాంసదొ ।
ర్దండా టోపముతో గవాటపటిమందాటించు లక్షంబుతో ।
జండాంశు ప్రభతోగచప్రచయనస్యత్పించరింఛ్ఛోళితోనూ ॥

60 క॥ ఒదుగంచు మ్రొక్కెన బెరెద ।
గదియింపుచుశౌరిపేరుకలదీవెనతో ।
జదలంబొదలు టనతనికి ।
నొదలించిదగలాదరాఖ్యనుత్సంగాప్తినీ ॥

61 క॥ ఆనంద కరుగుణాధరు ।
నానందకధరుడుజూచునాతంహ్లాదముతో ।
దానుండనుండు బ్రాంహ్లాత ।
భానుండపుడత్యపూర్వభంగులెసంగనూ ॥

62 సీ॥ కృతకత్రిభంగమద్భుతరూపమోహిత
తైలోక్యభంగురత్వముగణింప
గరయుగోద్యతమాల్యపరతిరోవ్యాఖ్యాంక
మనునయాంతరసముద్యముదెల్పి
యభితోధృమ్రఘుతాయత్తాస్యలౌక్యంబు
తదితర త్వాసంహ్యాతలులెలార
తతయితోదితజంపతిభావశక్త
సూక్తంబు సంవననమంత్రంబనాగ
కడలితెరసాటి నెగమీటివెడలురత్న
రూషితానఘ్రు దిఘ్రు మంజూషణుండియెడరు

మరుబొమ్మయొక్క కొమ్మయమ్మదూకదామ
ముర్వితనూజుకందరము ఘటించి ॥

63 ఉ॥ అంతటనావధూటిజనకానుమతంబదియౌ------------ ర్ణవా ।
భ్యంతరవీథినాత్మనిలయంబు ----- జనెనయ్యు ।
దంతమాధ్యంతముదుగ్ధవార్థికృతమంచలుకనగరమండలాగ్రసం।
క్రాంతికళాధరుండెదురుగా నరిగెన్ దరియంగ నంతలోనూ ॥

64 సీ॥ మగనితో -తానుండనెమ్మదినిల్లటంబున్న
తరుణికిపుట్టించి కరువుదోచె
ఉన్నచోటెరుగరాకుండెడుగట్టురా
పాపలబ్రతుకెల్లబయిట బడియె
కొరతలేమియులేని మరుగుజ్జుకూతుపై
యొకవొచ్చెమెందుండియో వశించె
సకల జీవులకు నాశాశ్శతాఘనులకై
నట్టిజీవనమెత్తునట్టిదయ్యె
నకటనిటలనతటిట భృకుటియ -చు
తండ్రి యుత్సంగటననుండిధ్యారుణీ
ధరంబుడిగ బర్వుసింహశాబంబనంగా
నుద్దుడితోడన గరుబిట్టురుకు చుండా॥

65 సీ ॥ చురు చురు త్కారర్ఝురిఫెనశైవలా
కలననూర్మికలింకకొలదిగాగ
ఝళర్ఝళారావ టంచల పయస్థితిజంతు
పటలమంత్రమునొందు పాటిగాగ

శిమిశిమిత్కారభూషితమరిత్తసావ
హతినొపుగనికట్టునట్లుగాగ
చిలుచిలూ రంభావశిష్టదర్వ్యావృత్తి
నద్రిపక్షతులంటు నంతగాగ
సకసికననయ్యెడుగ్ధాబ్ధినిమిషమాత్ర
శూన్యదురవాపకూపసామాన్యలీల
నలకళాధరకరమండలాగ్రజాగ్ర
దుగ్రతరవిస్ఫులింగ సామగ్రిచేత ॥

66 సీ॥ మశకడింభకవిడంబన గరుత్మదిరుల్
బెకనాసాపుటంబ్యాకరింప
కృతకర్ఝుంపాపరిప్లుతరీతిమండూక
తతిసాంబుకర్కటోదరమునాన
నతిమిత భ్రమసమన్వితగుళిరకులంబు
లహిముఖాగాదగహ్వరమునంట
సరభసొడ్డిన వైఖరి భుజంగ శ్రేణి
తిమితాలుమూల విధికినడంగ
నుపతిమింగలమస్తిరంభోదితోర్ధ్వ
వారికైవ్రాలు చోనన్యవారిచరము
లెదిగియెదురెక్కి మిన్నెటయెదుగలేక
నవలదిగజారుకడలిబిడయినయంతా ॥

67 శా॥ కించిద్విస్ఫురణనలకోటివిను చక్కినబల్లటియైనయా।
సంచత్తానదదన్యవాప్తిగనీమాచ్ఛాదించురికించురే ।
కంచుల్ గోడల పోడియయ్యుపరిపుచ్ఛాగ్రంబుపైకప్పుసం।
దించనగేహముభోనివాహనమునర్థిండి హర్మ్యాగ్రచెనూ ॥

68 క॥ అజుడవుడా కుమారుని ।
గజిబిజివారించివినయగౌరవములతో ।
నిజచతురవచనరచనల్దనల్।
తిజగన్న తరీతులు ప్వతిలనిట్లనియెనూ ॥

69 చ॥ లాలిత చిత్కళాధరసికరమండలాగ్రని
ర్వెల విజృంభణంబువివరింప ---- ------ నిది పోషణక్రియా।
ఖేలనలనూను ఉల్ దొరనికేవల తత్వరి శోషన క్రియా ।
లొల్కతచెనెసంగుటిదిలో కవిరుద్దము శిద్ధమింతయునూ ॥

70 మ॥ క్రితమాదాతరటిభుండు ఖండితరత్తైజెర్ల దోర్ధండచుం ।
డతరాటోపశిఖిల్ -------- లనిండన్ వార్ధినింకించెనా ।
చతురప్రౌఢిమలెరికైనగలవెచెర్చింపగామాభిర్యా ।
మతజేసినఖొద్దిన నీకు రక్కనత్రిజగన్మాన్య ప్రీతాపోదయా ॥

71 మ॥ అదియున్గా దొకవింతరాఘవుడుమూస్లైజాగ్నేయబాణాగ్నిచె ।
నుదధిన్ వీ్వర్చియసంగుటెట్ల సహజంబూహింపనారీతగా ।
దిదేశాగ్రత్తరవాదివారలిపుడెంతెనించియింకించితి ।
ఉదదిన్దావచర్యలెన్నధరమేయుర్విన్ గుమారాగ్రణి ॥

71 ఉ॥ బెంపగుజంతుసంతతుల బేర్చినయీ భువనప్రకాండముల్।
బెంపనుతింపనేర్చునలబెట్టుదుపట్టవిగాన నెంతయున్ ।
బెంపగుజంతుసంతతుల బేర్చినయీభువన ప్రకాండముల్।
బెంపను తింపనేర్చుధరబేర్చుటనీకిదియేమి చిత్రమే ॥

72 క॥ కావున దుగ్గాంబునిధినన్।
రావింపగనభయమిచ్చినన్ వచ్చునర్తనం
తావల శభమయ్యెడున ।
ప్వావనుడపకారిగాడ భుగ్గుచరితా ॥

73 క॥ ఆద్యంతమాయుదంత ।
ముదెల్వనీకు నితడనియనుచున్।
సద్యోజాతుండునునొక।
విద్యాధరబాలునర్మవిద్యాలోలునూ ॥

74 ఉ॥ పంచినయాకళాధరుని పజ్జవశించియుండునిండిరా ।
బంచెబయోంబురా శినటపద్మభవుండును విశ్వకర్మరా ।
బంచిననచ్యుతుండునొకపట్టణమునన్ రచియించునట్లుగా
బంచెనంతండు పూర్వపరిపాటి సృజించెపురంబు నబ్ధిలోనూ ॥

75 సీ॥ ఖెలత్తిమి ---లొత్తాలవాలోత్సాశితా ।
త్తర్ధరాళిహ్వానొసంగ।
నవధూర్జహిర్గితానంతస్వటామణి ।
గ్రధనమాధిష్టానకలనమంద।
ప్రభవదుచ్వాసయద్రభసోద్యతాగ్రాండ।
ణవర్తవారిసాలాప్తిబర్వ।
క్ష - నతద్త్తమవిశిష్టప్రయోగమహేంద్ర।
శంభాభిహతి గోపురంబు -గ ।
మొలచెనోల్విడు మధ్యేసముద్రసీమ ।
కపటనాటకసూత్రసంఘటితభువన ।

హరిణభరణ ------------- హరికటాక్ష।
-------- తత్వష్ఘమహిమ ----- సాక్షియగుచు ॥

76 ఉ॥ శాశ్వత ----లకాకలన చంచల కన్యకలంద దష్ట పూ।
ర్వాశ్వరదాంగ ------- గున --------।
విశ్వసుని --------ద్యుడయివితనికీడునగాదె వానికో।
ఈశ్వ -------- మీదమీద ----------- టగ్గేతవికావిరోదములు ॥

77 సీ॥ యావధా-----------------
---------ఆగుల్ పయికిదేల।
నుపకంఠకలదాతవి ------ంచలోగతి।
నభశ్చరులు మర్తతత్యగ --------పంప।
ననుదర్చిదూర్థజాతాను -------బు--------।
వ్య ----------- ందు ----------------।
తిలోకభర్మ నిర్మితఃప్మార్య సంసారవీథిలో।
కులుత్తా నవిశ్వతిదెల్ప।
రోదశి బహిరంతర్యదాదిద్యక్షుకా
శృతాదృష్టపూర్వకృత్యత్రిలోక।
వైపరి ----- వ్యాప్తినప్పరంబు -------।
వైశ్వకర్మిక శిల్పశిర స్వమగుచూ ॥

78 క॥ ఆయడ చాతుర్వర్యాం।
బేయడ గనివినియెరుంగనెన్నడుబహుధ్యా।
నూయక్రియావిర్ణన।
మెయతధర్మంబుగానెసగున్ బొసగన్ ॥

79 శా॥ ----- పూర్వక పౌర్వ పక్షికతధానేతస్తతషణ్మతి।
ప్రాద్భూత్యధినైకధాపరిప -త్ర్వాత్యాశయారాక్పర।
--- దంతర్యపలాపనాప్రతి--గ్దౌర---రిధుర్యచ।
ర్యాదాంపత్య విశేష్యతందగున దుర్వెదుష్యమప్పట్టుననూ ॥

80 మ॥ అనిశప్రోర్భుతపుష్పరాన్ ---బువుల జాండాగ్రంబునంబ।
ర్వనంబింబంబనువిద్విషడ్గజముకర్ణాకీర్తతవాతావలె।
హనప్రత్యక్షతధన్యతల్తది - కర్షణా న్వేషణాణా।
బినయం -----------------------------
------------------- లూ ॥

81 మ॥ అర ----దానును శాసనంబదియ లర్థ్యంబెట్ల టన్నన్‌హరి।
త్కరిసంతానమగడైదెలిపురధ్వన్ విష్టదోషాదులన్।
నిరులన్ చున్ --------------------------------
--------।
మరిగాదేని తడన్వయంబువివరింపన్ న్వింటిమేయయ్యడనూ ॥

82 సీ॥ ప్రతిదంతివ్యధనీడగృమ్మిధరయాపాతాళమున్
నవ్వళత ధ్గతశే ----------
గవత్ప్వతు బొర్మిచ్చట బింబమున్ బనుప
భూయస్తర్జిహర్షంగతంబతి
మాత్రంబుగ చాదిచేవుడమిమాటాడున్
పూరినాగము --------------
కర్రగ్రహణెక కౌశలంబునది
మేరగాదు ------- ందు భుజ

॥ ॥ భుజాసన్ నికర్షాదార చతురిమాంబు

లెక్కడనేర్చినాటిచెరులన

-------------- తిరిగి రమ్మననె

----। ందునిర్గమపుభమి

సమాగమనాత్మపాటవంబున

నగిపినగపరస్పరాయత్తచోర

--------- రత్నశిలా శిలిస్థితి నెసంగ

ఒసగునెన నీట ---------- టా ॥

॥ ॥ తతయితవప్ప సరణోన్నతన తఃగ్రీవక్ష

రూడియా హ్వనమై యసంగనిష

విర్ధిష్టధిశ్లిష్టానుమతి కళాకృటి

--------------- పార

మంతరంగవితర్ణమై పాసంగమూల్య సంగ్రహణానుకూల్య

పాణితలంచెపద సంపాప్తి నాసక్తి జూప ।

కుంచితొదంబుత -------- కించి దధవిస్ఫురణాందోళితా నాప్తి

విటులకిత్తురుపుష్పమాలికలువిరులూ ॥

83 మ॥ ఎలమిన్ జాతులు గొనకిఇనబన్నిత ----వలశనా -- మాక్షణరెంటగా।

వలెనెన్నన్ జనుదండ గూర్చి దయదైవారంగ నిమ్మించునే ।

ర్పల నవ్వింతురు విప్లలా వికలనానూడిన్ విటాశ్రి

----------- చిపిట దర్శితరదస్థపుటనంబు ॥

83 (a) క్రమదశార్ఙికారకంపిత భ్రూభంగసంగతా పాంగిక స్పందనంబు।

మాల్యగుచ్ఛపరాభిమర్శ ----------------

---------- ణో । పలాలనచాలన ఖెలనంబు ।

నపుపైక కాత్మమూల్యా సంధానసఖముఖా లిఖకైకముఖరణంబు।

తెలిసియధరకు చధావితీర్ణ రజని సాదుసాదుసఖెసఖిత్యైధమాన ।

చేటులఘటికోక్తులు భయార్ధఘటనదెల్ప ।

విలుల కిత్తురు మరి వారు విరులు పురిని ॥

84 శా॥ మిద్యేపర్వ దళద్రసాల మహీరున్మజ్జత్వగా ధ్వర్తగా

ధా ధ్యా సీర మౌక్తికాలన చెణకార్ముకబ్జాశిలా

సాధ్యశంబులే సాధనాంశములుగా సాలెయరక్షా

యధావిద్యుక్తార్పటిభక్తులందరముశా ర్వీశాలిగొప్యాఘములూ ॥

85 సీ॥ శుక శుక నఖముఖా స్ఫుటితదాడిమప

చెలిమ ----- వల్గువల్లితరసంబు ॥

ప్రతిపదోనొదిరక్షట్పదపదాస్యధ

నవ్యకదళిదళోదతరసంబు ।

మందమారుతపరిస్పందనాందోళిత

ద్రాక్షాగుళిచ్ఛధారాతరసము ।

చిట్టుల చుక్రా --------ప్తాలంకజాతంక

దారుణోదారఖర్జూరరసము ।

నేకమై కూడికపురంపుదిసుకనేల

నేరులైపారికాల్వ లైయెసగమెసగి

గెనలకెగ దొట్టి మల్లపై గలయబర్వ

-ండి మైనందుమకారుబండు చుండు ॥

86 క॥ ఇటువలె ఘన ఘటిత ।

ఘటనాచేటులంబగున చ్యుత ప్రసన్న ।

కళాక్షోద్భట బటిమభురిఘటించెనన్।

ఘటికాష్టకమా-త్ర విశ్వకర్మ యదెచ్చనూ ॥

87 క॥ అది గన్గొని యంతచతు ।
ర్వధనుండు విడుభూర్భువస్వర్మోదా ।
భ్వుదితకళాధరకృప్యా ।
స్వదమైయామవతి నాగపరుగుటన్ననూ ॥

88 మ॥ శుభలగ్నంబిది చిత్తగింపదగునందచున్ బార్వతీ నాధుడు।
త్రభవలక్షణ లక్షితుడైన యాధాత్రీసుతున్‌దివ్యధుం ।
దుభినిర్ఘోషముతోడదోడ్కొనుదు రాదుగ్ధాబ్ధితో యంబుచే ।
నభిషేచంబొనరించెశౌరి నిజభార్యాయుక్తుడై వేడుకనూ ॥

89 శా॥ ఆశీర్వాదమొనర్చగైకొనుచు సాష్టాంగంబుగా విపంబా ।
హాశౌర్యే కధకుండతుండు తదనుగ్ఞావాప్తి వీక్షింప ।
కాశాంతస్థలి నూండియాపస్తబలముల్ గ్రమ్మ నబ్బురస్తా ।
ప్రశస్తా శనన్వెల్వడు నొక్క త్రేజిగనియందాదోహమున్
చేయుచునూ ॥

90 మ॥ శరసందానవిమోక్షణ ------గ్రహణసంచారంబు కించిత్తునే ।
ర్వరుపన్ గూడకలాపచక్రముధనుర్ధండంబఖండ రిబుగా (బ)
వరింపంబరగించంబ్రదరంబులవ్విశిఖముల్ బరెన్‌మనోవేగసం ।
సరణిన్ వానిదటాన దాటెనపుదాజౌనయమున్నెన్ రుపై ॥

91 ఉ॥ హోళిహయాళిబోదరిమియమ్మలనే యరోయాశరావళిన్ ।
వెలిమదాటవోహరులు వింతులగావవియంతనెలకం ।
దూలెడు తూపులెల్లపాదిదూరెతరిం న్మరలించునూకున ।
బ్బాలునినేర్పునరునశ్వగుణపాటవ ముంగడు చిత్రమెన్నగను ॥

92 శా॥ ఈలీలన్ జతురంగసైన్యములతో నిసేవచేయూతది ।
క్వాలానేకముతో మహర్షిముహుర్తుసస్వస్తి సూత్రంబుతో ।
నాలావణ్యవతీమనోహరుడుపర్యాయంబున నమామన ।
త్యాలంకారికుడైయదార్థ్వివిదిదేవాదీశులన్ బంపుచునూ ॥

93 ఉ॥ పౌరులు గెల్వ నర్థ్వపరిపాటి దురంగముడిగ్గియాచరన్ ।
మెరువనంగనాప్తజనమితుడై సఖుకేలనూదియా ।
చారవిదైకతానపరిచారికలుంగనుచు నంగుమారకం ।
తీరపుడత్యపూర్వమణినిర్మితగేహము జొచ్చి యచ్చటనూ ॥

94 క॥ ముకురక పోలా నూతన ।
మకరాంకుండా కుమారుడుసద్య ।
శ్శకశ్చకితనూత్నరత్న ।
ప్రకటిత జయసింహోప్విఠిపై గొల్వ గనూ ॥

95 శా॥ హంకారంబటు గట్టిపెట్టి నతులై అష్టాదశాద్వీపగుల్ ।
కింకుర్వాణతజెందదాన చణదో:కీర్తి ప్రతాప ప్రభా।
సాంకార్య క్రియచంద్రికాతపమిద: సందర్భమర్జింపనం ।
ప్వంకెజాక్షతనూభవుండు ప్రజలన్ బాలించునుక్త - స్థలినీ ॥

96 ఉ॥ దుర్లక్ష్యంబగు నైజతేజమరిరాదుదుర్వా రతం భూర్భువ ।
స్వర్లో కంబుల బర్వు చున్‌గువలయాశాపూరకం బైతమో ।
తర్లక్ష్యంబుల నుత్తరించి విభుధానందంబుసందింపగా।
నిర్లోబాప్తినతండువర్ణములనన్వేషించునామార్థ్వతనూ॥

97 శా॥ శ్రీపంకజభ-----ండముల్‌దశనవక్షితావ్హాల్వముస్త్రాళిగా।
నాపైనా వరుణాంబుపుశ్చిశతలాలా సాంకముల్‌గా।
నుప-----దృగంచిలార్చితగతదూధ్వాకాశమంతశ్శృతుల్‌।
గాపాటించును తద్యసంబెసగుసౌకర్యాత్యవార్యస్థితినీ ॥

98 చ॥ పొడగనీదురాజునకుపూటకుపూటకుతగ్గజేయ
-------- వలబెట్టు బ్రహ్మకొడుకునన్నలదిప్పులాడుచున్‌।
నడవటిమారుతద్యశమనారతమింకిటసమ్ముఖంబునన్‌।
బడికడవెల్లనెవ్వరుసమర్థులు పద్మభవాండమంటలిని ॥

99 ఉ॥ వం -------- దుడౌన్నపతికుంజరు కీర్తులు పట్టినట్టియా।
వంకలు దీర్చుకొంటినని వచ్చిన బుట్టుకళంకుమంతనై।
య్యంకమొకింత బాపికొను నపుడెవంకలు బుట్టునౌరయే।
వంకను దోషకారికగు వంకలు నంకుము దీరనేర్చునే ॥

100 శా॥ ఆసౌకర్యమదేమనన్‌గలదనంతాజాండ బాండాకృతిన్‌।
శ్రీసంపాదకపాంచబౌతికగతుల్‌దృక్కర్ణలా।
లాసముచ్చాహంబుశీతరేణుజాణువులుగా వర్తిలునత్యద్భుతా।
వాసంబెతగు తద్యశంబఖిలలో కావార్యచర్యాన్వితిని ॥

101 మ॥ ధరనాత్మీయముతాననంత (గుణ)సంతానామభూతిన్నిరం।
తరముక్తామయకీర్తిసంఘమును పొందన్‌ గూర్చి చెర్చున్‌ బ్రక్క।
త్యరవిందాటికలం కృతుల్‌కృతులువార్యాశ్చర్యచర్యోవితా।
ధరణిన్‌ వర్ణన చేయనేయఘుడాద్దక్కుండు సామాన్యుడై ॥

ఎ॥ --- మోహ ---కమి --- యునతడాహోవాచ్చస్వయం।
వరారోహవరారోహామోహహతాదవరోహారోహముల।
వీరహరుద్దాశయుడైపారత్వరితధాగుణదౌ-శె-కెశ।
తరమదనున్వారింపగలేడు తత్కనత్తరవారినీ ॥

102 మ॥ అటనంతంతనెగుల్‌ఘటించువిరహాయాసంబునన్‌ జిత్తము।
గ్రుటలూగన్‌విదివాక్యముల్‌దలచిపర్యాలోచనెచ్చున్‌ ----టా।
హుటి దత్తత్తదృక్షువైమెలగుసద్వోరావించిప।
ర్యటన శ్రాంతిదొరంగియాతడు పకంతా శీనుడై యుండగనూ ॥

103 ఉ॥ తెరకొనంగజూచితెర తెరయదే ---- రించ్యుత్తునన్‌।
చూరకకొంతసేపు తలయూపుచును స్లరమంచదైవమున్‌।
దూరుకళాధరాధిపుని గన్గొనియుక్తి మధుక్తినింకనీ।
చేరికేనేశుభంబెసగుచింతలనేల నటంచు బల్కినన।
----- ధీరుండితడదియెలాగనకతని పూర్వవిత్తిశ్రవణం।
బారింబించెనతండక్కిలెరిగి పరంగితా నుకృతినిట్లనియెనూ ॥

104 సీ॥ పరకామినిసహోదరభారకల్పకుల్‌
స- - - - - - - - - - -।
క్రమవిదిగ్ఘలసద్యశద్వంద్వదు:ఖసహిష్ణుతా
నిదుల్‌తాపత్రయానివర్తక।
విచారుల ధ్యాత్మయోగవిద్యా
సాంప్రదాయకుల్‌ శుద్దసాత్విక।
ప్రసిద్దమూర్తులై హరిధ్యాన

పారాయణైకతానులైన సనకాది।
కుల శిష్యత్వమొంది యుందు
నానందమొంది గోవిందు కరుణ।
కాద్య విద్యాధరాన్స్వయం
బభి - - - - - - ంతంపా॥

105 మ॥ ఇటుల ధ్యాత్మసమాధినిష్టులగుయోగీంద్రుల్నను బాలీశుం।
ధృటిమాత్రంబునటుండు బొమ్మనకనంతెవాశిగా సమ్మతిం ।
చుటయేవాశిగనాత్మలో దలచి కొంచున్ జిత్తమొకింతప।
ల్లటిలన్ బారకయుండతత్తదనుకూల వ్యాప్తివర్తిల్లుచో (నూ)॥

106 క॥ వారికటతీర్థయాత్రా ।
ప్రారంభమెసంగజంటబాయకనఖిలో ।
దారతంబ్రుశేవా ।
చరణ --- యాత్రజేయసమణనునంతన్॥

107 సీ॥ తరుషార్తకిరిఖురొద్గళితమెధసైల।
పరిపూర్ణ నిష్పయః పల్వలంబు ।
పల్వలస్వయమనుద్ధటీరద్గమన్నిన।
శిద్ధానకటిమాశ్రితటికంబు।
తృష్ణా - శైభదూత్త - పుష్కరోద్యాంతవ ।
మధుగంభీరనిర్వార్ఘరంబు ।
వార్ఘరప్రతిముహూర్వతాంబుజరసాయా
చితజీవనాయత్తభ్య ----
ద్యుస్థ-- సలాభిగవా -------

ఘర్మ ధర్మ కృతభ్రమిక్రమసమీర ।
నిస్సమశ్రమవారివర్ణితమరచి ।
కాగమంబుద్ధవిల్లెనూష్మాగమంబు ॥

108 ఉ॥ చండదవానలంబునలె చండఫణీంద్రవిషానలంబు-।
-డ - రో ------ లనముచండనరోగ్రక ---ంబుపై ।
నండగరంగమేరుధరణీధర సీమల నొంటికంటి పెం । (న్)
బ్టండిరయంబునన్ జడనయ్యనయ్య డనూ ॥

109 మ॥ మలయ --- జనితా ప్తమిత్రతలధూమ జ్యోతిరమ్మారుతా ।
కలనల్ తత్కృతమైన మేఘమెనిజాకారంబు మాయించునం ।
చలుకన్ వన్వీతదాశ్రయాన్వయవిదాహస్ఫూర్తివర్తించెనా ।
తలచూవెన్ ధరిణిద -- ంబుల పయ -- గ్ధావా --లజ్యా -- కలూ ॥

110 మ॥ స్మరదోస్తంభవిజృంభితా ప్రతిమతేజస్సంక్షయార్ధంబతి ।
స్థిరతందోచినధూమ కేతువుల రీతిన్ బొల్చెనంతరరోదొం ।
తరదంతుర -విసరద్రాఘిష్టవా - నిస్వత్వ రతత్తద్గహనాం ।
తరాశదహనోద్య ద్ధూమరేఖాంకములూ ॥

111 చ॥ తన కు(న్)న్మిత్రుడెదిర్చి తేజమిరవంరనబోషితాత్మియ్యవా ।
హినికిన్ భీకరమండలాగ్రసుఖచెనిర కింపంగా నాత్మబా।
యనికోపంబునన ప్వయోరమణుడేయన బోలుగా కోప్రునె।
లానిగుడునశితాంశుగచయంబుల్తద్దిశాంతంబుననూ।

112 ఉ॥ అంబరవీధినెక్కుని రధాంగతురంగములెంగుచోసమ।
గ్రంబుగనెండమావులడరన్ జలమంచునిజస్వభావకా।
ల్యంబునవెన్కద్రొక్కుచుకలంగమరుత్పరిభూపరా।
గంబులే నేత్రపటములుగానొనరించటననూరుడెంతయునూ॥

113 శా॥ అంతన్‌గీష్మసుషప్తజంతువుల కత్యంతా యుక్తిరారోగ్యసం।
క్రాంతిం గూర్చునటంచునేమరకవక్కాణించునైద్యోగమో।
ద్యంతబంతయునార్థవాదపరతత్వంబంచుశిక్షించెనో।
యంతర్వార్థిజగద్గురుండుచితనిద్రాయత్తచిత్తా బ్జుడై॥

114 సీ॥ సరయత్రిభంగభంగురవరోరస్ఫూర్తు
లిందిర నంఘ్రిదా స్వచ్ఛదోయ।
నంగుళికీతమధఃస్సంగచకిభవత
నిరాకృతినాయుధంబులెగయ -॥
ప్రతిముహూర్గాడజృంభణకాకుకెకాస్య
మవ్యక్తమధురోక్తినధిగమింప।
నలసమూర్ణితదశాకులవిలోచన
కేకరాలోకమురెప్పలావరించ।
---- చిధనాశినతాత్యసంక --- తసాచి
గతిభృతభ్రమిపూర్వనిష్పతనసజ్జి।
తార్జవావృత్తభోగిభోగార్హశయ్య
నమరబవళించెనపుడునారాణుండు॥

115 మ॥ జగతిదొట్టినయట్టివెసవినశ్రాంతాత్ముడైశౌరియె।
రగత్వంబుననబ్ధిలోనిటుల నిద్రన్‌జెన్‌దుచు నన్వెంటనౌ।

వగలన్ గుందఘనుండనాదినిజసావర్ణ్యాంగాసంస్పర్శచె।
నగుచక్రినబ్టలేపాటితలన్ చేసిరదారా సారపూర్వం॥

ఎ॥ బుగనుమలచెన్ తద్ఘటనఘర్జితంబులతిభీ
ష్మగీష్మరుద్ధాభినిర్ధళితా నందపృనభులి.
కరణమంత్రంబుల్‌న్మహంసాహసాకల ----
రంగ ---- భం ---వ ---శృంగద్వ---- ధోద్వలనా
నర్గళనిర్గళత్వళవెళధ్వానామసంధానములూ॥

116 మ॥ కనదంభోదఘటాంత ---- ంతరితమై ఘర్మాంశునంశు వజ్రం।
బునభోభాగమునందు ---లియసకృత్రాద్భూతఝునఝూమరు।
ట్ఘినపాతోగ్రవిధాద్విధావిద్ధురతత్తత్సంధులం దోచనో।
యనదోత్తాని గుండెం తటిత్తులు సమస్తాశాపకొశంబులనూ॥

117 మ॥ జతబర్జంస్టుడుదిగ్వధూమణులు మెచ్చనన్మబ్బుగన్ మెచ్చుసం।
గతిచేదీచిన వెండి సామ్ములు సలాకల్‌బోలె హేలాచ।
మత్కృతిపూర్వగ్రహయాళుచేతకమిళత్రోటిప్పటి కోటరా।
పతయాళుప్రదమాంబుధారలెస ---- నప్రాగ్ధార్షికాహంబులనూ॥

118 మ॥ అతికైలాడ్యపయోధరోపలలితంబైనిర్గతత్కంకణా।
న్వితమైవిక్లటిమందరుందపకవాగ్విన్యాసమైనూతనో।
వితమృద్గంధముఖానిలాకులితమైదిక్సుంధరీ భృందమా।
ప్రతిమప్రాంగినసంగమస్మరణగర్భాదానమూనెనరహినీ।7

119 మ॥ అనుపొర్వక్మణికార్ముకంబునతటిజ్యావల్లిసందించగ।
ర్జనచెటాన్కృతిసల్పిఘోరశరధారాపంక్తి కెగ్రమ్మిపంన్వీ ।
చినభీతినబరరరాజహంసములు గట్టింపన్విజృంబించునా ।
ఘనుపైదైవతపుష్పవర్షములనంగారాలెవర్షాచ్ఛములూ ॥

120 చ॥ పెరిగెడునాకటంబొగులు బిల్లలకైగడుదల్లడల్లగా।
విరహిదురంతనిశ్వసనలెగముమబ్బులగుబ్బతిల్లువి।
స్ఫురణమణిమణిరసము --- లెసంగగగాక లేనిచో ।
హరిహరి యాచకోరములయాపదలకు నన్మిలిమేరయున్నదె ॥

121 సీ॥ సంవ్వేశవశకాకు సమ్మ్యగామ్రేడితాంబౌ।
పచారికులవిహ్వలతబెంప ।
నుపథానతాగతార్ప్యుపనయాయతక
రంబిలకుతదంబుదాన్వెచ్ఛదెల్ల।
నన్మావకభసలాలోన్నాభిపంకజోద్దతి
నల్పకతిదైన్యదశఘటించి ।
క్వచిదీక్షితస్మితితొద్గతసమక్షాన
నంబిందరకెమేమోహెచ్చరింప ।
నాభిముఖ్యాభిముఖ్యసన్నద్ధఖేద।
మోదజాతాన్నతోన్నతత్త్వాదిభుజగ।
పౌరుషావేశి(త)విశాయవామపార్శ్వడగుచు
నపుడొయ్యబొరెలచక్రాయుధుండు ॥

122 ఉ॥ ఆయడయాత్రగోరుసనకాదులకైన ఘనావరోధముల్।
జేయగజే యనోనియవక్తులు మేల్కొను దాకపారణల్॥

జే యరుగా నసేవకృపచేయుమురారికి విన్నపంబుదా ।
జే యనోధాత్రిమీదనెరచెన్ శరదాగ మమత్యుదారతనూ ॥

123 సీ॥ వా ---- మజె ---- రసీ (నా) ధార ----లిబ్ధణాత్య
మయసూకరసటా చటలనంగ ।
రమణవిశ్లేషార్తకుముదిని సందేశకరణ
సాక్షాచంద్రకళలనంగ।
దవసంగమోత్స -ద్రాగలన్ కుర్వమర్వి
వధూ వజ్రకనినకల నంగ।
నిర్ఘా ----- శ్వాసనిర్గతస్ఫుటశేష
జీర్ణకంచుకములనంగ ।
ఘటితవర్షాదిదేశాభిగమనసముదితా
శ్రయోత్సర్జనాభిమానాభిలీన।
సమయపరిక్ళష్ట కది ------ త్ర ।
------------------------ ం న్ననస్సకొండ
మనగశరస్తంభకాండమడరె ॥

124 మ।7 సవిదో(న్)ంన్నిద్ర శరద్రమార్జిరచితస్వారా న్మోణిదర్పణి ।
భవదాకాశతలంబున(న్)ప్రతిఫలింపం బోలునానాధునీ ।
శ్రవణాగ్రాభరణాయమానఘనకౌస్తుంబగుంభంబనన్ ।
నివటిల్లన(న్)ంవచంద్రాఖండఘటలన్మిగ్ధాంబుదచ్ఛెదములూ ॥

125 మ॥ అతనిష్టద్దపమానియిక్కువలయంభత్యంతతీవ్రాశుతాగో।
ద్దతనిరంభ్రరజోవిభూతినిజవర్తంబున్ న్నిరోధింపద ।
త్తతికారంబునకైయిద్రులండునిగుడింపన్ బోయి తోడ్తోకృత।
ప్రతిసంహ్వారముతాశరమ్ములేశరవ్రాతంబులౌనెంతయునూ ॥

126 సీ॥ చరణోపసంహ్వారసమయపార్ష్ణిత్రోటి
కాకృష్టినాశ్రయాగ్రముడుంగ ।
భ్రమరతారవివర్తనల సంవ్వర్తికా
సందర్భితనిమేషసరణివీడ ।
సరయుశయ్యా ---- చ్ఛనజోపకంతాప్తి దయిత
లిద్దరు భుజాంతరములంద ।
సాంగభంగోదససవ్వాపసవ్యహస్తా
హూతిదివ్వాయుధముజేర ।
శరదతిస్మిగ్ధదుగ్ధాబ్ధిజనితబింబ
రోషమగ్నపురోభగ్నరూషితాది ।
ఫణిసమావేసితా సీనభావుడగుచు
వనజలోచనుడిటులమేల్కొనుచునుండ ॥

127 క॥ సమయంబిదియని మౌనుల్
గమికర్మీభవదు దగ్ధిగాశ్రయతీర్థా
రమమాణభ్రమమాణ: ।
క్రమమాణమనోహరాళగతి జనియెదుటనూ ॥

128 శా॥ చక్షు: శ్వీకృత(క)కరాంకమసకృర్ఝుంపా చెరిష్ణుప్లుతం ।
బాక్షిరాహరణక్రియానియమితాంభా రావమాపూర్తిక్య ।
త్వక్షోచ్ఛయమానమానమితవక్త్రవ్యక్త రోమందము ।
ద్విక్షాలేహనమాతృకంబుగనిరెంతహత్యకంబయ్యకనూ॥

129 క॥ కాంచియకించిత్తరణీ ।
మాంచహఠాత్కచుకాభి
యంచి తతనురైకించిత్తరహంసవికా ।
సాంచితవదనారవిందులైయతినియతిని ॥

130 ఇది గోష్టమిది గరిష్టంబతిని ।
ష్టదలచువారికి ష్టాన్యబున్
న్వదలించున్ న్విదలించున్
గదలించున్ నిందునందుగా చుంబ్రోచునూ ॥

131 గీ॥ అనుచుసాష్టాంగదండంబులాచరించి
కొనుచుదోవిందుమదినెన్ని కొనుచునేగి
కిటికిటిద్ధండబేరుండకాకఘూక
మకరతావంధ్యమగువింధ్యశిఖరిదరిశి ॥

132 సీ॥ గోరోచనాంకితక్రోఢదంష్ట్రారబ్ధ
హరితవర్ణోవిశేషకాలితోడ ।
మృగనాభి ---- క్తస్తంమ్మి శ్రిడుంజరదాన
గ్రంథిలాగ్రస్థానసకము ------
పలాచ్ఛురితగుం ----- మయపాటంబ
గుచ్ఛగుంభనలతోడ ।
సిఖిపించ్ఛకోణలాంచితపు -----
వధిక గర్భళచగ్రధనతోడ ।
కటితటియధాతథాభిసంఘటితపాండు చిత్ర
పత్రాంతరాంత రస్మగ్ధముగ్గసారస్తంభ
సంరంభచ కచ వచకాయమాన
మానితయె బోరు మహి --- తోడ ॥

133 మ॥ పద ----- చణాదరులుదంచచెంచరీకాళకుల్॥
-దమత్కుంభిసమానయానలభిరామవ్యామవృత్తస్తనం ।
చిది చిద్యోధకదృక్కచరచయలచ్చిన్నిందభిన్నానలన్।
మదనొన్మత్త పుళిందకుందరదలంపన్నాని వారింపగనూ ॥

134 సీ॥ పరిణత (్య) తివతత్తత్యంత్తపర్యతోద్ధర
విషాణమదేభదుర్నివార ।
మకఠోరతరచపేటారూపకద్విపో
దంతకంఠీరవాద్యంతఘోర ।
మనపెటితాంఘ్రిలాలనదశాప్రటప్తా
హర్యక్షశరభచర్మాందురాప।
మనియతో -మరపక్షాలక్ష్య ఋద్రాంక
సద్భావచెకుండచయనిరాంధ్ర।
మతిమితాన్యోశాఖిశాఖాదికషణవిషమ
తవదావపావకావేశహరణ
కరణితాంద:ప్వనివతద్గండకాండరుఝర్ఝరం
నిర్ఝరాంతరాశ్రాంతమగుచూ ॥

135 మ॥ అఘముల్ ప్రైయుటకెల్ల కెల్లయేవింధ్య క్ష్మాధరంబెక్కింత ।
త్తఘణగ్రామములన్నియున్ గడదితీర్థస్నాన నతన్పూర్వతో ।
నఘులాకింపుచులోనతోన్నతదృషన్నార్గాటవివాటి --- ।
వఘటన్ జూచిఘటా --- టంగనియానంబులనూ ॥

136 మ॥ గరువుల్ బేటలు పల్లెటూళ్లుగిరిద -(దు)ర్గంబుల్ నదుల్ కతువుల్।
చెరువుల్ కుంటలు బావులూ టచలమల్ కీనీటి కుంటల్ దొనల్।
దొరువుల్ కట్టు గొలంకులేటి మడుగుల్ కోటల్ వనంబుల్ నిరుల్।
జరులున్ గోనలు కానలేపకపణుకుల్జౌకుల్ శలల్నెత్తములూ॥

137 చ॥ పెదపెదలొయ్యి లెర్లి సుకబెట్టి నదీబలుపాడు బలెలాన్।
గదువవుల మందలున్ గో - యగ(న్)ంపణముల్
పదువులు గీములున్ బడియ పట్లునుపచ్చికపల్లు బీటిచె ।
ల్వెదురు కసిన్ దశిగ గురువిందపొదల్ చదరంబులొక్కటనూ ॥

138 చ॥ కడచితత: పురాగమన కర్మనిరోధక ---మ్మణంబుజ ।
కడచియతివ నిర్మల తరాంబుసరిద్వరహొనుదగ్గిశన్ ।
నడచిపున:పున: స్థరణ నవృత (రాభ) నుడాప ----
-- -------- చింతనియ్య ---- కృతాగమ -- హీ(నసంగ)తినీ ॥

139 మ॥ కనిరభ్రంకషనాది కెళకదళి ఖర్జూర సింధూరచం ।
దనమందారలవంగలుం గలవలీనారంగజంబి రకాం ।
చనతా - ంమ్రతమాల సాలబదరీసావ్వీరభల్లాతకి ।
పనస ---- శ్వ --- కటి --- టలకదంబక్షా --- హొంతస్థలినీ ॥

140 క॥ నర్మదమజ్జజన(ను)।
త్కర్మదవక్రోహెర్మీకొతం సితహంసి।
శర్మదహ్గొ(హ)యం చర్వితాం తర్మదజలరాశి।
వర్మదంగని చనుచునూ ॥

141 మ॥ అటవిని(ప)ం మహాపురుషులు నిరంతరం దంతున ద్వట ।
కుట తామ్రకమ్ర(వన) వాటికలందు కశింద --- ।
చేటులతరంగరంగపరిషత్వరనర్తితపద్మినీనట ।
త్కుటిలవినీనకుంతల నిగుంబితబంభర డింభగానములు॥

142 క॥ వినిగోవిందలువెట్టు చు।
కనువిందుగనెప్పుడెపుడు --- గోదమకో ।
యనుచున్ గమన త్వర ।గై।
కొనుచున్ దత్కధలేపేరు కొనుచున్ జనగనూ ॥

143 మ॥ తనుచక్రస్థనముల్ జలభ్రమకనతాం కరోచుల్ ధళా।
రనుపాటినకటాక్షముల్ తడబడంగా నున్మథీలేట్మియ ।
చనగొండ్లా గిససగంధమందిరమరుత్సంచార కిన్ చిచ్చల ।
వనజాంతర్మహు (రు)త్వతత్వ తదళీ వ్యాపారదంబ్యట్టుననూ ॥

144 మ॥ ఏకయాదృచ్ఛికవన్యయేనిజశరీరోపాయమించనై।
చ్ఛకముల్ దోయుచువైదైహికక్లమపరిచిత్తనవిమర్జించియై।
హిక కర్మంబులుమాని సాత్వికజలాబిష్ట క్రియబారతా ।
కిక చింతా పరులైనతాత్వికులునుద్దీవా --- వీక్షింపుచును॥

145 క॥ పరిపాటిన విగ్రమంబున।
బరికింపుచుజేరిరంత బరమమునీంద్రుల్॥
నిరయరుభితాయసదా ।
స్వరయనాదావరగోర్మిశాణిద్రివేణిని।

146 ఉ॥ దండితవీరదానుల నందగుమ్మహి --- న్।
నొండలికప్పుడెంతయునమందముదంబొనరించితత్వరిన్।
మండనవీచికాఘుమఘుమనన్ఘుమనిస్వనమజ్జలాదిరా ।
నొండితచండడిండితుడిమండిమనాధ ---నంగనయ్యడనూ ॥

147 శా॥ సాభిప్రాయవచ: ప్రచారమన నంచల్రంపెలన్ విభ్రమ।
భ్రూభంగంబుల భంగినాచుదొలకన్ న్రూక్షాతి తజ్యత్కటా ।
క్షాభంగె ---ల్ బెడంక కచరెర్ష్యా కర్పితాత్మప్రగ।
ల్భాభిష్యంజక రేఖల్పగుతదియ్యాంతర్గతుల్గాంచుచునూ ॥

148 సీ॥ ఆగామియోగపల్యంకార్థమాధవా
గ్రోధితం స్యగ్రోధపాదపంబు ।
పృధగబివ్రజ్జనాసహిషుజాత్యభి
హరికాభితూష్యనచిత్ర యా - చుంబనాధ।
వాదపరాత్మ తీర్థ రాజత్వ సత్వాహోం
విడంబ కోలా హలంబు ।
భూతపూర్వకశేతునై తర్య భవసిందుతీరనో
బోధక సకెవ్యవశతంబు
మకరమాఘ --- ద్రుచ్చానిమజ్జనంబు
హతమహాపతకాశ్వమేధైక తా ।
నఖిరమేధోపభోగంబు కింపచానులయి
ప్రయాగంబుజేరితదనం (తర) --- వటనా ॥

149 గీ॥ అదిజళాకక్రాంత యక్షిణివిధివిధేయ ।
ము - కన్యాసటాత్రయిత్యుక్తయుక్తి ।
- యుక్తశీల త్రివేణి కావ్య (క్తమూ) ల।
కారణంబై గయా ప్రయాగంబువిడిచి ।

150 సీ॥ డుండి విఘ్నేశగండూ షధూ త్కృతచంద్ర
కుండోదకాద్రదిక్కోటిరంబు ।

ప్రకటపర్యటనెలపట --- రావార్జటి
ఘర్ఘరీభూతోర్ధ్వ కర్వరంబు ।
భృంగిగాట్యోరరికృతాకాకుకేకాట్ట
హాసాద్యమంటపాభ్యంతరంబు ।
క్షణికాన్యపూర్ణావిశాయాక్రచరమాత్ర
నిశ్చబర్కోవశీనిఘటంబు ।
---- కటవిష్ణు పదిని బోధకవికీ -- ర్ణహర
శిరశ్చంద్ర చెంద్రి ---- భ్యక్త నిఖిల ।
నక్తమరి ముక్త మానసంధానికోక్త
వెలగాంచిరిమునులనిర్లేల నియతి ।

151 మ॥ కనియునందా మరరోమహర్షణచణోత్కంఠనన్విమర్శించి ।
యన్మనుతాపాహతమైనమాన సముసద్యస్విద్యదంతర్విపే ।
చనపూర్వాక్షరపంచకాభ్యసనసాక్షాత్తారకబ్రహ్మస ।
ద్యనుసంధాన(మా)తి శీతలముగా సాష్టాంగముల్ జేయుచునూ॥

152 సీ॥ చరమనిద్రాసుఖాంతరవివిక్తస్థానమా
జవంజనదు --- యాభియోగ ।
మష్టాంగయోగసాద్యాశశి(త) క్షిత్రమ
విముక్తనాట్యరంగాధివాస।
మన్నపూర్ణాయధార్థప్రధాననిధానమాది
దేవాంఫ్రితిదైవక పాత్ర
మద్వైకమతివిహారాభిమానస్థలం ।
బైతి హాసిక సమామ్నా --- ర్మ ।
మనుదినద్రాక్ష్మమూషకాయత్తచిత్త
విశ్వనాదౌపదేశికాదిఘృతాత్మ ।

తారకబ్రహ్మ మంత్రవిద్యాదావ్యాకవాటమనుచు
నాక్షిత్రరాజంబుమబినుతించె ॥

152 సీ॥ జాతి సాంకర్య వజ్రనివాపకరణానుగుణ
విద్యఫల్గుని పాపకంబు ।
పరితక్షణాకాక్షర సాత్యావిషమితంచోర
వర్గత్రయా పంక్తులంబు ।
ముక్తి పాథియ సంపుటితానువ --- కమంత్రి
తాక్షయవటాక్షాతలంబు ।
విపరీతప --- దు పర్య -- దిపి --- శుకాది
పృతాశ్య ఘస్మరావెల్లితంబు ।
గ్రమసముధగధాధరక్షా ---మింపదూధ్వ
లోకాధిరోహఘటోపక్లుప్త।
విప్రతి --- దాతన పన్విత్రం పిత్యష్ట --- త్ర
మై నట్టి యాగయా క్షేత్రమునకూ ॥

154 శా॥ ప్రాదక్షిన్యోగతుల్ నమస్కృతులు బర్వన్ గండకీ - శుకీ ।
ప్రోదిన్య న్వితజా -- వినంగనియ యోధ్యా ద్వారకల్ --- ంచి -- ।
మీదన్ గోకులముల్ భజించియవలన్ బృందా వనా భ్యర్ణభూ ।
పాదుర్భూతశమంత పంచితకహ --- రంబు వీక్షింపుచునూ ॥

155 క॥ చిదరిడనేకాని దృగ్వశ
దుదరికచబందమోచనో చితఖ(లహృ)
త్వదరీకృత కంటకవ ।
ద్యదురితరుషండమంటపాభ్యర్ణముననూ ॥

156 సీ॥ బ్రహ్మాండభాండమృత్కంకా (రా)ర్థరచితగర్తము
లీలనాబిపదంబుదనర।
నియతభక్తా ద్రహవయవహికాముషికములు
నాబాహుయుగ్నంబెసంగ ।
వక్రశేతుగతభాగక్రమశృతిపూరకా
పగాశృతిచెక్షురాప్తిబర్వ।
ప్రతికూలవాయుచారణరోదవళితాస్య
జీవంన్యూలనజటా ----బొసంగ ।
నసమసిద్దాసనాసేనుడై నయెత్మీయాఢ్య
---- యణు భుజించియటగ్రమించి ।
ఎరిగి కేదారివిభుగొల్చి తిరిమునులుగాగ
సాముద్ర(సంగ)మెచ్చానిజేచ్చా ॥

157 మ॥ గిరిశవ్యోమకపద్మ గర్థ ఆదశంగెడించి ప్రాలేయభూ ।
ధరమస్తంబున నుండి జహ్నో గతిభేదచ్చిన్ నృడిండీరదం ।
త్తురనిర్మోకమురోసహప్రముఖ జహ్నుశృత్యపత్యంబనన ।
త్తరుచిన్ (బెల్ల) దినాగ్రరత్నతనుధన్యద్గర్తమున దూరగనూ ॥

158 క॥ చూచెదమని త్రోచముల్।
కీచకహింతాలభూర్జకిలతవేలా ।
గోచరఝనప్వానిల సరి।
సేచనగంబులెల్ల సరులు సెదరలుదెరనూ ॥

159 మహాస్రగ్ధర ॥
తిమిశిర్పాదస్తరంధ్రోదిత జవన మనా(క్క)ర్యదా భుగ్నచోరా।
గమితా రోహావరో హక్రమవిపరితరోహ గ్రాహివాహిత్యసత్వా।
శ్రమికత్రిధా చరత్వక్షణ సకల జగత్సన్నికర్షాత్మదత్త ।
భ్రమినా ------ రూపక్లుప్తప్రకృవరతనుస్ఫారహారార్థివార్థిన్ ॥

160 ఉ॥ ఆపరమహర్షులెల్లగని యద్భుతమందుచునాతిదూరగ ।
శ్రీపురుషోన్ మాంత్తరసరిస్వపరాజశయానగానలీ
లాపరతంత్యలయినమునులన్ బొడగాంచితత్సరి ।
గాపిత(మా)ర్గ సక్తజీవశక్తి చనన్ జనకొంత దప్పులనూ ॥

161 ఉ॥ నెమ్మదికిన్ బొనర్చె గమనించుమునీంద్రులకపురినసమ।
గ్రమ్మగబండియెంటి యొరగంబడి కన్పడురాజనంపుచె।
లిమ్ముల పూచికాచి ----- లియించిన నారికేడంపు జొంపముల్।
కుమ్మనితావులెల్లడల గ్రమ్మెడు మవ్వపువ్వుదొంటలనూ ॥

162 ఉ॥ పాటితదిక్కుడుంగగతిబాటిలు శ్రీపురుషోత్తమాంతర ।
స్పాటిక గోపురోపరివిభాసురకాంచన కుంభగుంబితో ।
ద్ఘాటనఘర్ఘరీకృతనిదా ఘరుచెగెకరదాంగభంగురా
ద్ఘాటనుభుగ్నఘోటకనిరర్గళహేషణ ఘోషణార్భటులూ ॥

163 ఉ॥ మధ్యరిమంటపాగ్రవలమానమరుత్వరిరభ్యమాణసాం।
ద్రధ్వజఘంటికాఘణఘూణఘూణఘణంగక్రియా।
ద్రధ్వనిజాతసాధ్యసవిధా నహరాల్లురనానుడాకన।
వ్యధ్వజజాహ్నవి బహుళహంసరవంబదన వ్వెనంబడనూ॥

164 ఉ॥ గుంబితశాంతగుంభమయగోపురముల్ పడిజొచ్చి నిస్తుల।
స్తంభసమగ్రమంటపముదండననేగియజాండబాండకుట।
క్షెంభరివట్లవీకీర్ణ్మ మనార్ఘ తీతఖండికా ।
త్వంభరినిందిరాధర సమర్పిత సిందుర సోదరంభరిని॥

165 సీ॥ భక్త తాత్వర్యోక్షపతితపావన సూక్తనర్థ
కీకరణాద్య తీర్థపాదు॥
సాపాయరోపింశి(తా)పరక్షితనిచకా
కౌనుమితదయోద్రేకశాలి॥
నాస్యసాధారణా ---- యజగన్నాథాంక
పయాదాతద్యదీక్షితాత్ము॥
నధమపంచను కరాభ్యను గృహితశ్రో
త్రియోదార--- ర్ధమహోప్రసాదశీలు॥
నార్ష సంబంధ సిందు పారావతీర్ణదారు
బ్రహ్మసారునుదాదిరుథిరు ।
బహితాత్మదృజ్జదావహముగాంగ
గొలిచినిలిచిదుత తించివీట్కొను చుజనుచు ॥

166 శా॥ అంతస్థాపభరం బ్బడంబణచు నిష్టా వాప్తి నుప్పొంగియ॥
భ్యంతర్మోదమెసంగవెగమడరంగా బ్రహ్మ సంప్వెద్యమం॥
తత్త(ట్ర)డిన్యసుంహృగాంచియట్టపెయా సప్తగోదావరా॥
భ్యంతద్వీపదంబునన్ గడచిదత్తా త్రేయ శేవారతినీ ॥

167 సీ॥ వేణుకాహతశిరస్తా---------------- దిదే
వాదిదేవాన్న మహోన్నసంబు॥
శుకవిశు ------ విశ్వకయధోక్త నివేశ
మహోత్మముక్తి సమ్మోకంబు ।
నిత్యభార్గమాత్యహత్యావిమోచనం
బాపన్నిష్టాసమాకర్షణంబు॥
ప్రారబ్ధ శస్త్రధారా వజ్రమయ(మ)ర్మమేది
దైవసాక్షాత్కియారహస్య॥

మంతిక బ్రహ్మ నిర్మితాత్యంతశుద్ధ
సంప్రసిద్ధ ప్రణీత మహోప్రవాహో॥
మర్దవత్సర్వముఖ్యమౌతీర్థ ముఖ్యమైన
మాహురద్దివ్యవస్థ(దొ)ంతరమునా ॥

168 మ॥ గురుసందేశితతత్తదాసనములన్ గూర్చున్న కృష్ణజినా॥
స్థరణంబుల్ నియమింపుచున్ గటితటి శార్ధూల చరా
శెర్మిమృతిలకంబుల్ పొలుపొందుచుండ భసితాసిర్ణాంగణీ॥
దీర్ఘ్మలైవలకెలన్ జపమాలక్రీలనటుసంబైకెలోరువంద॥
లరన్న్వినులశంఖసంఘస్వితకామాక్షుల్ బిటారింపగనూ॥
(పై పద్యం సవరించుటకు వీలుకానందునతాటాకు గ్రంధంలో ఉన్నది ఉన్నట్లుగానే వ్రాయడమైనది. కావున పాఠకులు మన్నింప ప్రార్థన)

169 మ॥ పురపొకించుక (బి)క్కు చుండరుజుకాయోల్లాసుడ్లైరేచక॥
స్ఫురణన్ శోధన చేసి ---- మనుశ్యూతంబుగాకుంభ॥
ధరతంబ్రాత --- తతరేంద్రయోశులగు చున్ తత్రాద్య
గహంగయోయా॥
గరసావేశవశాత్మకియ్యహృదయా గాఢప్రబోధోద్గతిని ॥

170 మ॥ జపనిష్టాభసనక్రియాధికృతసాక్షాన(శ్యాత) న్యాతిధ॥
న్యపరిరంభసుఖానుమ(ంది)తనిధానవ్యాప్తి చేబోలెబా॥
హ్యపరామర్శనేలేక తాదృశతదేకాయత్తచిత్తా బ్జలై॥
యుపకంఠశ్రమబిందులుత్పులుకులైయుద్వి ---లుద్భాష్పలై॥

171 మ॥ ఇటులంతర్వ్యు దయాపగాసగతమద్యైవీరజారణ్యప।
ర్యటనాతత్వరసత్వరక్రమణ దత్తాత్రేయద్వైవాదిరా।
ట్పటువజ్రధ్వజపంకజాబ్ధిముఖముద్రాభద్రపాదద్వయీ
చెటులాత్మియ్యమనస్కులౌ పరమహంసశ్రేషులన్‌జూచుచునూ॥

172 సీ॥ నిరుపమాన్యజరమానిరుదచామరదండ
మనసాలకోధ్వ(ని)పుండాక్కమం।
శృతిపుటాగ్రావలంబిత శుద్ధసత్వా -నియతె
శంఖాచ్చకర్ణైక్కలెసంగ।
ముక్తి కన్యస్థాన యుక్తిబోధక బాలికాప్తినం
కన్యస్తహస్తమమ -----।
దుచ్ఛశన సంగ్రాసనోద్యతా మవిస్వవణ
ప్రాణాయామముద్రబోలొసంగ।
స్మితసుతామదనాంత సమ్మిళితదండ
పార్శ్వయంత్రనియంత్రకప్రస్వతిగమక।
నాసికాబ్భూంటిలోచనోల్లాసియగుచు
దనరుసాస్వామిదాత్తావతారగొల్చి।

173 క॥ వైకల్యరహితయాత్రా।
సాకల్యాపాదితప్రసన్న కటాక్ష।
వ్యాకరణ భాష్యదుక్తి।
స్వీకరణపేక్షదారసిలువారలకునూ॥

174 క॥ ఆదేవదేవుడిట్లను।
సాదరముగ తీర్థయాత్రసఫలంబయ్యన్।
లేదింక మీకసాధ్యము।
నాదర్శనమహిమ చుల్కనజనందెందునూ॥

175 క॥ కావున నావరణాత్మ।
కవైకల్యంబెపుడుమీకుగలిగెనో।
ఈవింధ్యాధరవటునకు।
నావటయై(యు)(యుండు) సంహికామష్టికములూ॥

176 క॥ ఉంచుడొక పక్షమివ్వటు।
పంచ్చక్రోశాంతరమున బర్వు ప్రణీతా।
పాంచెలదివ్యవనస్థలి।
గాంచుయద్యష్టావిశిష్టగౌరవమ ---॥

177 క॥ అనిదేవదేవుడెపుడో।
అననంతనర్థానమందె నంతకమున్నె।
సనకసనాదులు నుంకుధిచ్చన్।
జనిరేనందవ్యనానుషక్తుడనైతిని।

178 క॥ అతిరమ్యమత్య గమ్యం।
బతి(సాంబ్యాం) జెస్తసామ్యమావనభూమ్యం।
చిత చిత్రవైభవంబది।
చతురాస్యునకైన(వ) రమెచెర్చింపగనూ॥

179 మ॥ అటమధ్యాత్మసమాధియోగముహృదభ్యంతస్త(త)ంబర్వ।
ఇట్టటు(జ)ట్టాడక గాఢతైతమయదారా చిన్న మై బ్రహ్మసం।
ఘటనాతర్వతన్ జరింపగతద్వైకస్ఫూర్తి (విగా)సముం।
ఘటదీపాస్తిజలింపకుండె నొక పక్షంబిట్లు వర్తిల్లగనూ॥

180 మ॥ అలవర్షాసమయాత్మమగుతో మంబుంశరద్వేళలం ।
బలమొప్పన్‌గొనుచున్ నిశాకరుడుహెమంతాగమాప్తింహిమా ।
చలదుగ్ధాన్వితుడైజగంబునడకించెం(న్)గాజగద్బంధుడా॥
నలినాప్తుండటుమట్టుపెట్టజనెనంత(ర)వ్యక్తకారుణ్యుడై॥

181 మ॥ సమయాధీనదశానువర్తితమహిజాప్రా ---దమైవిక్ర
తము(న్)ం డౌరావంధరా విభుండుతనుధర్మాస్థాపనాకాంక్షచె ।
నమితోదగ్రఫలాశవిస్ఫురణబాయన్ దక్షణాత్మాశుగ ।
క్రమవా ---- జూపెన ప్రియప్రచయముత్కంఠరాప్తిం(న్:)
విజృంబింపగనూ ॥

182 మ॥ పలుగూతల్‌గలదార్తరా ష్ట పరీషద్ధ్వాయిష్టభూమినమ్మహా ।
బలదశ్శాసన కర్షితమ్మైద్యపదజాపాండు చధవ్యాప్తిద ।
త్కలకంతారవసవంగ తి(న్)ం న్వి కడక(న్)ంపల్లవాద్యావృతుల్॥
గలశీ --- ద్వసనంబొసంగపొసగంగామాధవుండ య్యడన్॥

183 మ॥ కలకంఠీరవతర్జనల్‌దశదిశాకాండంబుల్‌న్నిండిబి॥
ట్టల(పు)న్‌మాధవుండౌహిరణ్యోదళనావ్యాప్తినుపొంగను॥
త్కలికానూనవికాసనెంతయుజర్వహ్లాదభావంబుసం॥
దిలుటన్ చిత్రమొసర్వతోముఖమరున్నెర్వెల సంచారమై॥

184 ఉ॥ సంతత చంద్రేనాద్రిహరిచందనవాక్షికెలంగుభోగినీ ।
దంతనిపీడితుండగుచుతానటమెల్లనచా ----।
నంతత్త ---ర --- జ(నుల) తాల (న) యానలజేరి దక్షిణా॥
శాంతసమీరణుండనునయంబుఘటించె --- ఆందర్శుంకృతినీ ॥

185 సీ॥ అదిగతామోదపద్మావినాభావాప్తి
సమకొన్నభృావిశా ------ ం ----- తోడ ।
(శంక) ముఖోవిదివాత్సకల కవా(న్)ం పొఢి
నెనయవనప్రియద్ఘనులతోడ ।
నభినవపుండరీకోహీనవి స్ఫూర్తి పేనుచు
సద్విజరాజవిహృతితోడ ।
సర్వతోముఖముఖాశ్రయనియ్యి ----- రుదాప్తి
నిరవొందుహరిహయో (ద్వ)త్తితోడ ।
నడురుమాధవున్నిద్ద ---- సిచూడ
నతులితొగమవిఖ్యాతినలరన్ పూజ్య ।
తరులకేకాక కల్గునేయొరులకనగ
మించెనవేళన ---- సంచలనంబూ ॥

186 సీ॥ అత్రగస్థలనలి(న్)ంన్యభిముఖాంభోజపార్శ్వ
వలా కర్ణ్మ వేష్టనలు ----।
బింబితోపార్శ్వితస్తంబవల్లి సాధనాఖండ
మధుజాహుశాఖలమర॥
సమువ పన్నొపరిష్టాధనుశ్లిష్టాళ ---
(మాలు)ద్ర ---- రీటమెసగ ।
పరిగళజిర్ణ్మొరుచిఛటా చ్ఛన్ననవ్య
లష్టాపదాంబరము (గి)ంట ।
నానతార్థపుస్యారితాంబ్రు
హాతీవిభుధాగ్రరేణువాత్యావివృత్త॥
పణితన్వార్జెవోధన భస్వదేహమహిమతో
నిల్చెవనరాశిమాధవుండు ॥

187 క॥ అప్పుడదేమని యదగల।
దెప్పటివ(లె)యోగనిష్టనేనున్నట్లుం।
డుప్పరమేగశితిచెరిత ।
నప్పజినరత్నభూధరాధిత్యనీ ।

188 క॥ ఈలీలజేరి ----ష్టం ।
జాలించితదియ్యవస్తునిరిక్షా।
లోలుడనైబాలుడగన్న ।
దిలువడపడకందునందు ది(రి)యచ్చటనూ ॥

189 సీ॥ గూఢపాత్వంవృడారూఢస్పటామణి
(ప)తిభలర్కాంశు ---- నటు(న)ంప।
తకయక్షకిన్నరిద్రాలితస్ఫాటికాస్ఫురణ
కేళిసరస్సరణిబెంప।
భుజంగరాట్కన్యకాద్భుతహాసపేశల
స్థితులు --- స్తంద్రచెం దికలనన।
నిందువధన ---- తమిధసందదీర్ఘితోద్య
కుంజములగాడాంధకారములనూన।
పరిణతైరావణవిషాణపాటివోది
తారసాతలసంధిరం(ఘ్రో) ఘ్రోరు।
మెరుశారవాధారసానుగంభీరమద్య
సీమనొకకోనగనిందా --- మా॥

190 మ॥ ఎలమావుల్ సంరపొన్నలున్ బెనగనందెలాలతన్ బర్వపై ।
నలకపంపుటనంటులంటనటద్రాక్షాలంబునల్ జెందుసం ।
దులగొజ్జంగులు దూరవాసివిరావాజుల్ ద్రోయుచోబొండమ।
ల్లెలు గెంటంగ గురు విందలందికొనుకేళికాననాంతంబుననూ॥

191 చ॥ పొగడల బోరునారికడుపురాద్ధడుమున్నుడిగొన్నకం ।
న్న గేందగిపొద ---- న్మలంచు సుగిదట్టపుపొది ---
చెట్టు జుట్టు క్రోం ।
బగడపు తీవనల్లి కొన బర్వుల వంగలతా వితానముల్।
బిగిచిన పోకపోడియల పొల్లుననల్పదంబులేర్పడనూ ॥

192 మ॥ అలరు - గొజ్జగిబంతు --- ర --- యెరైవారుపన్నీరు క్రొం।
న్నెలరాకట్టుగొలంకులందు మికితంతైలగూడు వైఢూర్యపుం।
జలసూత్రంబుల జిబ్బడిన్నిగుడ నిచ్చల్ పచ్చరాదొంతరం ।
బులకంబంబులపై పుటంబెగసిమబ్బు(న్)ం దుర్విరుల్ చలంగనూ॥

193 క॥ వలగొన్నతేనె కాల్వల ।
కల గొనునేల నాలజగతి కట్టునచుట్టుం ।
గొల కొలమేను నారజప్పంబులు ।
గులగలిబిలుల నందిప్రెందినచోటనూ ॥

194 మ॥ వలెరా సంతనంవుంగేసిణీగెలా వగమ్ముపూదుమ్ముపై।
నలరుందేని యెంబ్రెందిబొందుకొరువేలం(ద)ట్టిత కూటముల్।
నలుతట్ల - దిగజారుతీరుదదిచందంబద్దపై కప్పు సం।
దులకై వ్రాలువిరుల్ సరాల్ (గొ)నేడువంతుబచ్చరాస్తావడిని ॥

195 క॥ తూమునదీచినగతికత ।
సామాజిక (త్రైత్యమాం)ద్యాసౌరభ్యంబై।
సామీరవామొమిక ।
లాము --- నన నైలిగనలగితాయతినచటనూ ॥

196 సీ॥ నిజముఖేందుజసుధానియతవైవర్ణ్యబ్బునా
గంతుకస్మితంబావ(డ)ంప।
చక్షురున్మీనమస్తజలాయమానాశ్రుతతి
బ్రస్తుతానుమోదనలడంప।
దవధంభోదనకశాలివళితభ్రూభంగరలే
నర్హ్హబిబోకరచనలాంగ।
ల----- భృతోక్తఘనాయమానగద్గధి
కేదర్జనవిభేదంబుగ్రమ్మ ।
ఖేదమోదానువాదసంకీర్ణ విరహలక్షణుం
త్వాదనాచ్ఛాదనక్షపరాంగ।
భంగిజిత్రపటంబుతత్పరతజూచునొక
నితంబినిమిత సంఖివికలమరియు ॥

197 సీ॥ అంగరాజ్యక్షోభకాధుమకేతువో యనక
చంబంసమధ్యములగ్రమ్మ ।
ధారణల్ దబగింపదగినవాత్యాంతరంబున
ధీర్ఘనిశ్వాసమతిశయిల్ల।
బ -ధా(న్)ంన --- తిపిబరగుతీ --- తపంబన
దేహసంతాసమావరింప ।
క్షరుతావాప్తిమ్మెగలుగు హాహాకారమన
చెట్టికాక్రోశమధిగమింప ।
నత్యసంధ్యాదశాప్రకోపా ---- రూప
దేహ ---- హారి సందేశభేదమనగ ।
కాకుల పాకజన్యాతిధైన్య చిత్రితాత్మ
చల మత్కియా సింకులెసంగ ॥

198 సీ॥ మతిదలంచుటలేదే యిది కృత్యనిర్ణయాభిని
వేశమునకునెక్కొనదుగాక।
నెపుడు బల్కుటలేదే యవమే వంక్రియాంకుళ(ర)
సంగతికి కూ ల్కొనరుగా ---
నెదుట జూచుట లేదే యిది దమది కృతి
ప్రత్యభిగ్ఞలకు చొప్పడదు గాక ।
నెసగు చేష్టనలేదే యీ దృగి దృజ్మత
ప్రత్యవస్తికి నిర్వడదుగాక ।

199 సీ॥ శృతి --- పజొన్నాళగత పద్మకోశంబులకు
సాశ్రుదరమీళి ----- మర ।
కాయపరుస్తప్తన గణికోద్విదారూడి
సమగతా చ్వెదరోమాంఛమెసంగ ।
ర ----- తాస్రఝర్ఝరితేందు కళయె ----
సాలకోత్పాణిక ---- ల(మ)మర ।
శశివార్తమరుదనుఘిత వినూతనవల్లి
యన కార్శ్య త్కపితాంత్గమొనర।
దేహళిరీపవనైజమో ---- లదృజ్మనో
మధ్యతగళె ------- ష్ట ।
జీవ నిదృశిన్ రక్షదయిత్యధితి విషాయహృద్వ
పూర్వాన్నివిలోకమైక వృత్తిగట్టి ॥

200 ఉ॥ తనకున్ బాదకమౌ మదిందరశిడేందంబక్షులన్ జూపినన్।
గనుదోయింబిడిలో ------ మ నోబిన్యాత్మసామర్థిమ ।
త్యను రూపంబు గదెల్పు చోనుయమధ్యస్థాత్మహత్యా శయం ।
బుననోజలితమింతి కంకగళనొప్పన్ దేహళింది --- నూ ॥

201 ఉ॥ జప్పకుమ ----- నగు తాపముదంత బారికెన్।
దప్పపటైన నెమనియ నందగునందెచ్చ ---- లారక్షు --- నా।
ఎప్పు కంపచరదమిది యొడ్డొకనన న్వినంగలే।
దెప్పి --- కన్న పన్నియకునెక్కుడుగా పసిండికై వడినీ ॥

202 చ॥ జూడనోనాగకన్యకన్ జూడను మర్త్యకురంగ నేత్రులన్।
జూడనోదివ్యకామినులజూడనో యుత్తమదేవతా కృతుల్।
జూడవిచిత్రవలయ ------ రూపవిలాస కోటితో।
నీడను జోడుచేయనగునేయవియంత చేసిననూ ॥

203 సీ॥ కలికి వేనలియట్టి ఘనులకై
నవధూటి పాలంబు సర్వీసర్గమౌళికైన।
సఖియ చూపతను శాస్త్రప్రణాళికికైన
సుదతి తిన్న నిపలుకు శుక - కైన।
చెలిహార్ధహీనవాచ్యులకైనవటి
గవిలో ----- భివల్మికజనికిన్నైన।
నుతిమ --------- సార్వభౌమునికైన
రమణి రూపాత్మభూరాముకైన।
విష్ణుపదవాసదరవాసలి హృతినాచ
----- రావాసకమలా త్మజైకవాస।
నియతి పెంపొందియు ------ ణనికరమెల్ల
కొలదేసుతులావరింపంగ గోచరింపా ॥

204 మ॥ సతిగాత్రద్యుతి వెంటనంటినతటి త్సంఘంబు లెల్లంఘునో।
దితుడౌనేఘునివెనక --------------------------
బౌతవాదితుడౌ టందంవెల్వరించి అభయో --- త్తిన్ జలింపన్ న।
చ్ఛతురాశ్యున్డొనరించెవాని ----నుదం ------ (నొ)ందగనూ ॥

205 ఉ॥ సారసరాజటాం -----షట్పదశ్చృంఖి -------- ఖో।
దారగతేక్షణ స్ఫురణదాక్రోననెవ్వ ------ విరిలోనం।
దారసమిందు కిందుకునుదాకిదానికినందుకందుకంచి।
-------- ప(డ) నన్విధాతప ------ంపతదాఖ్యిలెసంగువానికినీ ॥

206 మ॥ సతిదృక్కోణముల ర్జునత్వముభజించె(న్)ంగల్గెనాకర్ణసం।
గత సంఘర్షనగాకయున్న నవసంఖ్యారూఢిచే వీనుల।
య్యుత ------- చిత సాయకాకలని నేత్ర ----- ంబులునన్నే నిజ।
స్థితులన్ గౌరవపాండవాననవరతశ్రీసారసాటోపులై॥

207 మ॥ మంచిదిమె - మున్నెదుచుమాటికినిరేకుమడంతుగాపగల్।
గాంచినచోనటన్న చెలికంటికినల్గుచునీళ్లము --------।
------ చిదేపాలముంచినను మంచిదటంచు పదంబుజేరియా।
శించినపద్మమందు సరిజే ------------ హాంకమొప్పగనూ ॥

208 మ॥ అలభార్య త్సవతం సహేమకలికన్ దాతతుయ్యమా ----।
------- నాచెలిత దీక్షాలోలయై కాంచిలో।
నలమించెకొనుతప్రజాధకత దుక్తా శిద్ధ -----।
----- గూర్చెను సొంతమైతగుననాద్యస్ఫూర్తి సార్ధమునూ ॥

209 ఉ॥ విచ్చనవీళ్లతమ్ములటవిచ్చననేమితటాన రాజుపై।
వచ్చిన నేమివారితనవంక ఘనాఘన చింతశాయకి।
ట్లచ్చలమూన జూచిన నవాంబుద వేణిము - ప్రచారముల్।
చెచ్చరముంచుకొన్న పయిశేశదరోతల చూపశెక్తులో - ము॥

210 ఉ॥ ఇలపెంపొందిన పొందుటన్ శేశిశీతా।
నలరాపుట్టువుజేయగా తలచియోయష్టాంగయోగాత్మ సం।
కలనం సౌనట దీప్తులు ల్లిశిలముక్తా హారియై వజ్రమం
త్యలఘువ్రీరేయతద్విజత్వమనుపొంద(న్)ం జెందెనందంబుగనూ॥

211 చ॥ నలవను(న)ం ఘనాంకతఘనస్ఫురణందగు వారివారిచే॥
నిలబడిపొదిశెంచలకు ---- లేరుపడంగ నెట్టుకో -----
------- మానవు గదానిను కూకట బట్టి తద్గళం।
బలపునెత్తి వేయునని యేగి బ్జమొనిగ్రముకంబు ----- నీ॥

212 చ॥ తరుణికుచంబుల చలత(న్)ం గురుభావనతమ్ముజూచునా।
గిరులకు భూదరత్వమొసగెనన్వేసరా ----- జకర్మాచలంబునన్।
నెరిమొన(చూ)పునంబురుహసం --- యమున (శతధన)-రస్రధా।
తరదళితంబుజేశేనవి చయ్యనాకుల పాటుజెందగనూ॥

213 మ॥ నెరివర్మాక్షివలగ్నకాంతెహరితోనీకానే ---- టం।
చురిదిం ---- దగ్గరి దానినెన్నడిమి --- ంతో లేవడిన్
జెందియున్న।
నెన్నరయునద్దానిసుమంత లేదనుచునెమ్మిన్ సైకతంబాయె।
తరమున జెంది యురందమే యనదగునద నన్వితంబ--- గినీ।

214 సీ॥ కస్రి బందుబె --- మంచగ్రుశక్తినించెగా
కడచిమంకెనరేకుమడచలేదే।
యతిమానవంబంచునటు లెక్క బెట్టిగా
కిల తొమ్మిదింటిమాయించలేదే।
బూరివేడి యటంచు బొరిపంచనిడేగాక
క్రియనరంగెక్కిత్రొక్కింపలేదే।
ఘనసారతరులంచుకాచిపో -------
సగునట్టుల చర్మ మెత్త లేదే।
యనగ పొగడొద్దు నవ్వి కవాబ్జవన
వాతెరతేతేరంగు ---- లవలని రంగు।
పిరుదు చందంబులూరుల బేర -----
మమరునలరునురంజిల్లు నతిశయిల్లూ॥

215 గీ॥ అరుణపాదాగ్రవిస్ఫూర్తులభిలషించు।
శ్రీ యరుణ పాదాగ్రవిస్ఫూర్తినలరుచుక్క।
లనగనయ్యింతినఖంపంక్తి యందమయ్యె।
శ్రీ యకటయెట్టి మహాతపంబందెనొక్కొ।

216 ఉ॥ చెచ్చెర నప్రమేయగతి చెనెగ రారేడు రాజహంసముల్।
విచ్చిన తమ్ములన్ జలదవేణికయానము --- ప్రచారముల్।
హెచ్చిన నిల్వ లేక చేరి యిచ్చిఘనాఘనచింత చేయుచున్।
స్వచ్ఛిపదంబునం బడేన వారణ భూషణరుక్షణాంకతనూ॥

217 ? నచ్చినమీనుమిట్టి పడిన(న్)ంబడుకాకటదివ్యవాహినిన్।
దెచ్చిన దెచ్చుగాక భినుతించెద పంచశరుండు సాక్షిగా।
నిచ్చరయేల చాలనదురెక్కుడగునన్మొనయెక్కుడానోగా।
కచ్ఛపలాయతాక్షినిసితాంబకవీచికలెన్నకొంచమె॥

218 మ॥ ధ్యుతినూహింపకతారకా --- గతమై చెంగల్వ లేనట్టియా।
సతితన్గొనల నానురాగరుచిమించందమ్ము లంచున్ జనుల్।
ప్రతిపాదింపని శాతతొజ్వల తలెల్లన్ దప్పునోతప్పవ।
య్యతనున్ దూనగశంబరాజితము బాయస్ఫూర్తి వర్తింపవే॥

219 ఉ॥ సుందరి ఖియునంబెళకుజూపు బోగంబునడల్ పేరుందుజె।
న్నొందుజలభ్రమాంగమహనిగచాబమ వస్తైకతా।
స్పందరుచు కీగడంగెనన సారెకువారిక తంతెయెందుకే।
మిందుకిదెంతదాని పనియేమిసుమంతక దాయసునరహినీ॥

220 క॥ వర్ణనలకేమియావర।
వర్ణినియున్ జెలులు నాకవాక్యాశ్వర్వా।
కిర్ణ --------- క్కి తద।
భ్యర్ణోమనిశివెది నుంచి యంచి తభక్తినీ॥

221 క॥ య ధాతధ్యాతిధ్యా।
సా ధారణ ప్రచారా చారో।
ద్భోదామోదానిధులపు।
నాధిరుల నాదరించి యోదొక చెలితోనా॥

222 మ॥ దినమోరూపవయోగుణాన్వయకళా విస్ఫూర్తి మన్మోత్తుల(న్)
గన మోదారిన భూతపూర్వకయాదాక్తా కారసాకల్యమాన్యం।
చున్ బ్రచేతో భవంబనలావణ్యమై
యునికి నంచద్యుతిన్ బల్కిననూ॥

223 చ॥ అభిమతమైనయావచనమంతయునాత్మ రుణాక్షత్రియా।
నిభముగనూ హచేయురమణి(న్)ంగని మ్రురదైవయుక్తిని।
యభినవచంద్రికా కృతిధరార్ణ్వతీర్ణోకళాధరాంకవ।
ల్లభయగునంచు బల్కమిగులంద
గులంబడిసంశయించిననూ॥

224 చ॥ మ(ద)ను మానమెల్ల ఎనుమాకను మాప్రమదంబునింకనో।
పదనలినూత్న కాంతికిని వారిత చంద్రకళాధరాదిపున్।
సదమల సద్గుణాకరుప్రసన్న సుధామధురైకమూర్తి నని।
మ్మదవలి పెండ్లి దాన యెనమాకు కమేచ్చుఘటింతువేయననూ॥

225 క॥ నిక్క మేయిది నన్నేక।
సక్యంబునకు నిజంబు సమకట్టుటకో।
నక్కొమ్మ కమ్మి వేడగ।
తక్కరాజనీక్రియలడుగనూ॥

క॥ చెప్పితిరిమీరు సర్వము।
చెప్పెడిదియకేమియైన సిద్ధప్రమా।
యప్పబేయడుగుటమాపై।
రప్పలు వాత్సల్య మదియుజెప్పెద ననుచునూ॥

226 మ॥ ----- పణా వాసుతమించు వార్ధి హరికావాసంబుదానొట।
వార్వరునుల్లంఘున చేయనాఘనుడనిర్వార్యాభిచర్యాతప।
స్మురణన్ బద్మజువెండదాతని జహ్యాద్యూజన్యయౌకన్యని।
తరుణిన్ జిత్రపటంబుమోనొసగియాద్రంబైనచిత్తంబుననూ॥

227 మ॥ కలడత్యుగ్రభుజాగ్రదశిదుగ్గా ట్విస్ఫులంగచ్ఛటా ।
గళదాజాండఘటిపటిచ్యుత బర్హిర్వ్యాప్తాంబుధారా ---- ।
డ్గిలనాపూర్వతకార్యరుస్సహసహక్లిష్టాంగసప్తార్ణతవి ।
బలధేనిస్తంద్రనొచంద్రికాయితయశః స్వప్నాభిధా నుండిలనూ ॥

228 శా॥ స్వేతద్వపనివాశియౌని రీక్షింపంగరోదస్యనరా ।
ధ్యూత(న్)ం నిర్మించిన యాకళాధరుడేయన్(ం)
బోధిన్ (ం) బ్రశంశించునా ।
చాతుర్యంబిదియంచుదేమియరహస్యం
బున్ బ్రసాదించియ ।
ద్వైతంబమిథునంబు పూర్వగుణ సర్వసంబజాండంబుననూ॥

229 క॥ సద్యోయవ్వనయీసతి ।
సద్యోయవ్వన బలప్రచారుండతడునన్।
సద్యోజాతుండినునొక ।
సద్యాజాతాత్తు వలన సమకొనుగాంక్షులూ॥

230 మ॥ అనియంతర్హిమెడయ్యె పద్మభవుడెయ్యుం భ్యస్వయం భర్తయా ।
త్మనివాసంబున ప్రాణవల్లభుకునంతన్విత్రమౌపూర్వద।
ర్తన ----త్తేముదెల్పి యార్యగుణచర్యాశాత్రిబుత్తినముదం ।
బున భోషింపంగ నిశ్చయించినిఖిలంబునసద్విజశ్రేణికినీ ॥

231 క॥ అభిమతవిప్రానుమతిన।
నిభవాతిశయంబు మీరవిర్యుక్తముగా।
నభినవశుభవాణి।
కిబేరుబెట్టెనొలయుచునుండనూ ॥

232 క॥ ముసిముసిన గవులు బిగువులు।
కొసరున్మిసమిసలునిగ్గులుకునదళుకుల్।
గుసగుసమాటలు తేటలు।
నొసపరిలాగులు నుబాగుమెల శేనన్జేతికినీ ॥

233 మ॥ చెలికత్తెల్ కడునారజంబగు కత్తల్ జప్పంగలజ్జా భరం ।
బలమన్ నిచ్చవినంగనోడిచనునయ్యు జాక్షికినన్మారుండి ।
ట్టలమైన జోడుగూడెన్గు చముల్ వాడెన।
బాల్యము కడుజవ్వాడెననెన్నడుము లేకనే వాడే బలుకులూ ॥

234 క॥ కుందనముజెందిన తచు ।
కుందముంగరవగెకోమలి చాయల్।
చందమ్ములుగా వలేనిపేలు ।
చందమ్ముల ---- నో చేజవ్వనిపదములు ।

235 మ॥ వదనంబెవదనంబ మీరనల జీవందివకస్వామిచే ।
వదనంబున పగలూ ని గెల్చినే కుచద్వంద్వం బునగల్గుచ ।
క్కదనంబా కదనంబు (పన)న్ మిసిమిబంగారంపుబల్గొం ।
డదకనన్ మెన్నగగజెచ్చెనత్య చలతో త్కంఠకేయకురమై॥

236 క॥ మంకెనపూజంకెనడా ।
లంకెనవిరియింపు చుదళారను తవున్।
బిక్కమ్ముల పొక్కమ్ముల ।
సుంకమ్ములు బెట్టుమోవిశోభిచెలికినీ ॥

237 మ॥ సవరాలు సవరాల గొట్టెను రచంద్రా స్వవేణి రుచుల్ ॥
నవకంబున నవకంబుగా దనియ(న)ందర సవీగి కంత ప్రభల్
పవడంబున పవడం బుమీరి గెలిచెన బామా ధ ----
లేప్వద్యుతుల్ ।
నవ సంఖ్యన్ నవసంఖ్య మందియోడి చేన సారిమణీ కర్ణోములూ॥

238 క॥ ఆచారం తేత్రయా చెలి ।
యాచితతత్సంగమక్రియా శ్రయయిదిగొం
మ్మీచిత్రపటికళాధర
గోచరతన దత్తనుపగోపనియింకనూ॥

239 క॥ సద్యోజాతాంహ్వోయసం
వ్వెదాత్ముడవివేతెల్వవేయ
నితెలియనజ్ఞొమపుడెముతెల్వగ
ముద్యోగింపంగవిధినియోగశాప్తినీ॥

240 మ॥ సముఖం బీక్షణమందె చారవాక్షంద్రానిజాని శీ
ఘ్రమేని నందోట్కొని రమ్మటంచుబనిచెన రమ్మంచుతద్దూపతు
ర్యముశేయనమరివారి విల్కును చుదత్తా త్రయశేవామహ
త్వమునన్ గ్రక్కొనజేరితినన్ నిమిషమాత్రం సత్యతోకంబోగిని ॥

241 క॥ చేరినదేవేగిరమే ।
బోరన వీధి నా ప్రణామమునగొని ।
నెరా ----- ంతన తన యంచ్చజగా
లేరున మీరున్న తెల్లదివికిడిగియమా॥

242 మ॥ విధి నిష్పహితో పద్రశకలనా విర్భూత చేతన్నడై
వధకర్మ్ముండగునబ్ధి కృవరుణుండవ్యక్తంబుగాకూతు ।
న్విదిన్ నిన్ను నన్వరియించిరా బనిచెను ద్వేగంబులేలాయవి
శధచిత్తంబున సారిబోనతడునోజనవచ్చు యిచ్చునన్ సుతనూ ॥

243 క॥ ఇదినాపూర్వ దంతం
బదినియిష్టాశయోత్తరాశ్రయమయ్యనం
గదగదలు మిపుడే సారిగ
నాద(వు) శుభంబనునచుపలుకుచుండెడు నంతనూ ॥

244 ఉ॥ హూరన గర్జిలెనఘుటఘుటోద్భటకూట కిటిట్కరోరఘో ।
ట్కారహతాల్గురత్కలిన ఢాక్కడ మత్కరణోశ్రీభర్గహుం
కారవిదారణోదకాండవిఖండదజాండ డాండమత్కార
ధురి నొమ్మెనగరీదారినసారిడమారమయ్యడనూ ॥

245 మ॥ శుకవాణిమకరాంకుడౌవసుమతీసూనుండు పశ్యత్సుహ
ర్గకవాద్యాధరబోధవాధికలితహసశ్వికృతామోదసూ
చకంటెనాధముడిగ్గి వేప్రధరవాచాహిన్ క్రియాపంక్రియల్
కకు బంతంబుల నిండిమెండు కొన తద్భుండౌ పదాంతబ్ద ----
మా ॥

246 క॥ రెక్కల తెక్కునొగల (నెంగల) ।
మిక్కుటమునుల బిటిసొబగుమెనివిటంబునన్
ముక్కుచెడంగునడలో ।
పెక్కువగల పారువం బుబడి కిటనమరనూ ॥

247 మ॥ నగుచునన్ వేడుక తోడ నాడుచెలి కాండ్లనచూచిపందెం బువేసిన।
మకల్ దిద్దు చుమోముడుర్వీలఘు ముప్టినబట్టిబిట్టు ప్వరం ।
బెగయన్ వైచిన వెండిగుండుగనెంతె నొప్పున ప్వారువం ।
బొగిరాసూనుల పారువంబుగమినత్యుద్దండతనమ్మరుచునురా ॥

248 క॥ ఉప్పరవీథికి నెంతయు।
గుప్పించి పుటంబులె గసిగును కుచుపైపై ।
తెప్పలుబెట్టు చునేమికిన।
నప్పారు మటమినుక్కుమనుచు వొచ్చె నరా ॥

249 ఉ॥ ఆయడతో (టా)డెడు నృపాత్మజులందరు నొక్కమాటగా ।
పోయను పోయనంచు పలుబోకల బోయిన లేలేతనవుక।
న్దోయి దొలంకమాధవ సుతునడిదిబిల్వ కరాదటంచుతా।
కోయని బకబెట్టి కవగూడ గదిగ్గనపెంటి జూపిననూ ॥

250 చ॥ నెలకొనుకందుపొందెడలు నేర్పుమదిందల పోసివజ్రపు।
న్మోల కలచేతలిముత్తపునిగ్గులగ్గడించుట క్కెం।
బలుకు శిరంబుకప్పుర మమర్చి సుధాంశుడు నెలకొలకో ।
సొలయకవ్రాలెనంచుతను జూచిజనుల్ వైరగందు చుండగనూ ॥

251 మ॥ నిపుడైనన్ రెక్కలు గ్రక్కునన్ బిగిసిమేని
దంపుఛాయల్ని గన్నిగమంచునన్ దిన్ లీతీత్
నేపాగిదెసలన్నెండారగా తోకచుక్కగతిన్
నింటికినెలకు నరస్మితిగనంగా నల్వ
గప్పున సూత్రము పట్టినట్లపుడిమందాశ్చర్య దుర్యోద్గతినీ ॥

252 క॥ తనమేనిచాయబయలన్।
మినమినమినలు మీనుమీ(స)నముభంగినం।
న్మోనయగతితబ్బయంతిక।
వనవాటికమధ్య శీమవాలెడు నంతనూ ॥

అశ్వధాటి పంచకము

253 మ॥ శిరసెత్తారమలెన్ని పంచకములో శ్శింగారమున్ న్వన్నెలో ।
దురుసునన్నినున్ మట్టమున్ గొరిశలో తోరంబు
వాలంబువాలంబుతో ।
మురువు యం దములోని యందము -----
మొప్పులున్ గాలిలో ।
తెరువుల్ రొమ్ము బెడగ్గు కన్ను గవలోలి రైనతేజనొగినీ ।

254 ఉ॥ పాయకసాహినీయోకడపచ్చ విడెందగువెంబురాచరా ।
చయబెడంగుటుంగరపు జిల్కులగిలరహిన్దెల్వుచున।
మ్మాయిరేఖా బుతేజిరెవరెనభొద్దళిఘూహెదలా।
ధేయనిమన్తరింపుచుకుదించిపటినచాటిమీటగనూ ॥

255 చ॥ నెలకొను నిర్దపున్నకుతుని -------- ----- వచ్చురా ।
దళుకుల జాళువా కళుకులొమెర లేవిరి మొగ్గనిగ్గుబల్
సుళవుపటాణి వల్లమును నోయగపున్నగతుల్ తొరగారముల్।
జిళికెడువాగె ముత్తెముల జేర్చి సకులె ----నిలుపా (ము)లూ ॥

256 మ॥ సమకట్లంగన పట్టునట్టిసురుమాజిల్లుల్బరి కెనన్ పూతలా ।
టముపై నిలువు జంప్పులల్లి కె(ల)గాటంబైనపట్లాలికు।

చ్ఛమీటారంప్పు జడల్ జగామొగసలిన్‌జూపట్టుప్రా ----ప్పురా ।
సమజ్యో ---- శిడంబ్దియల్‌జీలుగకైజాశశియాహహినోఘా ॥

257 క॥ ఎదుటన్ బట్టి సరవళినం।
సుత ----- ర్లన్నలదేవ్వుచున్ శకలితక్।
పెదల గరగరన కల్లెం।
బుదుట మరంగో ----- ంగలు ---- ద్విపడంగనూ ॥

258 చ॥ నిలిచిన తేజిన్(ం)జూచిధర ణీధరసూనుడుచెకనేగని।
చ్ఛలమగు వజ్రపుంజికి లజంగులు మేటికంటి పచ్చరా ।
గాలనులఘుల్లునంగ చెరగోటినందే యని మస్తరించివే
మొలచిన కెదడి ----- లఘుపుమూచి ---- నెక్కువనట్టిచోనూ ॥

259 ఉ॥ ముందట వెత్రహస్తులు ----- మొదము మీర పరాకు। జియ్యరా ।
గెందవధానవాగేజతనయ్యుభుమానము సామిపాదిప ।
దందవదారలుంచు కొనయాడ --- రే (చి)వల్గితప్లుతా ।
స్కంథితధారిలాదివిలనద్గలిచాతురు లుల్లశిల్లగనూ ॥

260 ఉ॥ లీలనమర్చినట్టిముఖలీనఖలిన సగర్వ చర్వణల్।
తాలగదేడముంగిరుధా వాళిమనిబ్బరంబురా।
గాలును వి(థ)రంగుమొనగాలునుజోడనగొంచు నాహయం।
బాలిచెలంగిపాదరసమోయనత్రొక్క నిచోట్ల ద్రొక్కునూ ॥

వనమయూర వృత్తములు

261 కాలిమడితంబెడు మకందమను ----- ।
వళిశకవింతలోక వింతవగజెందన్।
వాలమమరిచమరవాలమని మింటెన్।
వ్రాలనిగుడుంగిరి దువాళినీదు వాళిన్।

కెంపుల ----- రాగసర్ల దుళకింపజత --- ని।
లంపు జగజంప్పులతలాటముజలింపన్।
గుంపెసజడల్ గడబతోమగునందెల్।
జంపెలకుదాకగనె సంగుసరదాంటనన్॥

262 క॥ ఇటుల నతదౌవా హన।
స్ఫుటవాహనాళిప్రమోదమున నాత్మసఖుల్।
పటుసత్వరధారటో।
ద్భటగతి రావనము జేరి ----- వతమునూ ॥

263 క॥ కికొనిపరిజనమెంతము ।
గైకొనుకపట్టినట్లు కరము ।
నకొసగన్ జేకొని సన్మానపరి।
పాకముతో తిరుగ నిచ్చి పంపెడు నంతనూ ॥

264 క॥ ప్రత్యగ్గిశాధినాథుం
డత్యంతామోదమెసగ
నాత్మజసాంగప్రత్యక్షరూపపాతి
ప్రత్యందాట్కొని సమస్త వస్తువు తోడనూ ॥

265 క॥ సాక్షానాధవతేక్షణ
లక్షితుడై నట్టి నాకళాధురునకు బ
దెక్షణనభి నవచెంద్రిక
లక్షణ పతిత తనురాజ్య లక్ష్మి నొసంగెనూ ॥

266 శా॥ ఈలిలున్నిజ తల్లభాసబాతుడై యిష్టాప్తి ప్రత్యగ్ధిశా।
వాలుండల్ల పూర్వందదదో: పాండిత్యరూపాదిసం ।
శిలంబుర్వినుతించిదంపతుల నాశీర్వాద పూరంబుగా।
నాలాకింపుచు బుజ్జగింపుచు యధాపూర్వ ప్రక్రియ అ ట
గళాధర సార్వభౌమాగ్రగణ్యుండు చితగతి మామనంటి
యత్ర్యుత్తమాత్మ ।

శిలగదేని శుధాంత శిమక నిచ్చి ।
ప్రాణమిత్రోవహితరాజ్యబారుడగుచు ॥

"ప్రబల బలభార భగ్న భూభరణ భుగ్న।
కటికలినదంతవిస్ఫుటత్కమరకర్వ।
ర---- పీడితతత్వదాగ్రప్రవంచి
తాదిగజకచ్ఛపై కసంవాదుడగుచూ ॥"

"దమడమితరాజ్య --- సాణఢాక । మాన।
శింశుమరాస్యపతదంష్ట్రి నురగజేంద్ర ।
ఘోక్రియానర్ననోదిర్నకేశవోక్త।
కరిమకర జాత్యపూర్వసంగర తనొసంగ॥

పై పద్యము ఉన్నదానినలా గేవ్రాసినాన. పాఠకులు మన్నింప ప్రార్ధన.

---

267 సీ॥ ఆజహదంతర చరద్గజ కర్నవన వనముల్ ---- లరబొ
ప్రజదుర్లభముఘటింప ।
పరిఘాపయంపరం పరికూర్మిమంచికల్ జల జంతు
పాంచాలి కలగెరల్ప ।
వస్తుమత్కరసురివళి బింబధారాళిసౌభాగ్య
సంభార సరణీగూర్ప ।
నవిరళాంబర(శా)నమొున చమర వాలము లొత్తె
పూర్వమాల్యము । లజప్పన్।
నుపసముద్రం జమానమస్తోర్ధ్వ రంధ్ర।
వాద్రవాహోప్రయత్ననిర్వాంతరత్న ।
కలన నానాగ్ని యంత్రసంబానతలూన।
నరిగి యతడు గృహప్రదేశాభిలాషా॥

బ్రహ్మాండమాయిక భ్రమరోగరాము --- లశ(కు)
కూభవతా సెధరాజ।
మావరణాంబునా గ్రాహ్యకమలకోణ
రూఢసాల శృంగాగ్రభాగ।
మదికారతారతలెద్యోపరిష్టికలిష్వపాదార
పాత్రికృతాధివాస।
మనవలంబాంతరిక్షాద్వని నద్యవప్రముఖ
ఘంటాపధప్రదితవిది।
(స)ంబుయంత్రాద్యయత్యయవాయతాత్మ।
దేహసాంగత్య ----- త్రీప ----- త్మ ।
జాహ్నవి గుంభితాంబుధి స్థపుటిరోవ।
గోపురంబైన యామవతి పురంబు॥

268 ఉ॥ చొచ్చి యభిష్ట వస్తువులు ------ సం
గుచు నర్వప్రీ ---- నయ్యశ్వర కోటి తోడ నిఖిలావని పా ----- రనం
బచరితుండుదొరహరిమధ్యలశాసలు మౌళినిండగా।
వచ్చిహజారమందుదన వారునముందగడగి దిగ్గననూ॥

269 మ॥ నెలరాసంతనా సన్నసున్నపు పనిన్దెట్టెనకూటా
ములపుకెంపు చక్కడపు కోలా టంప్వటకిలో ---- మ్మ
క్కులబాశంబగు నిలంచి కిటకుల్ బొల్చు బల్యా వడినన్
కొలువై జాతి వరంగిలాకి పనితక్కున్ జూచువా గద్ది (తన) నూ॥

270 క॥ సాధ్యాం(తం) యధా ---- న్లిక।
సిద్ద్యు ---- బటునటించి చెలియునదానునన్।
విద్యుక్త ----- విధు ----- పన।
న్మద్వందిన సమయ మర్త్యమ బామవెలుంగనూ॥

271 సీ॥ అనుకర్షణాగ్ని దివ్య గజేంద్రమడమర్షి
సముదిర్నిగండోఫలములడంప
ను ----- దపనద్రవద్యర్మ
జంబాలనికటనిర్ఘరులబెంపు
జంబాల నిర్ధరిస్థపుటితా శ్వశ్రాంతినధి
కల్పమధుపానమీవనయింప
పానధావితహయా ----- పణిపుగ్ర -----
గ్రంధులున్నరుదంశికలు
బలింపు ----- టులనెటు వంటి మేలుసంఘటిలజేసె
చేటులనెడరైన తరిహుటా పరుహుటిగింప
నొంటి గాలున తేజల జంటలేని కుంటిసార (నారది) ది తెరికావింటి గొడ॥

272 గీ॥ అప్పుడధ్యాత్మయోగవిద్యానిరూఢి।
తన మన: పద్మమున జగత్కర్తలైన।
తల్లి దండ్రులోకాధిదైవతముల।
పురుష సూక్తోక్త కరణీయ్యసరణులైన య్యో

273 సీ॥ అంభాదకేకినీ వ్యావరాదిక్రియా
వృతులయిన సందేశగతుల తోడ।
చందదృష్టాదర్శసాధ్యపాట
శ్చరములైన, యాభిముఖ్యధరులతోడ
మహరపక్షుక్షరూరుహ ----- వల్లికా
ప్రకా ---- తౌనర్ధవెష్టినల
శింధు వేణీ యధా శిద్ధసాద్య -----
ములౌ ---- వర్తనల తోడ
ప్రకృతిరూఢాపినాతధాప్రతల తోడ
నిహప ---- న్మంధకారకాకృత్తులతోడ
దా ----- రహరిద్విమారాప్తినూహచేసి
------ లెనా కళాధర్తుడుండు సంతా॥

274 మ॥ తొలుతన్ దూరుపుసాం ------నితల ------
ద్దొద్దాహంబుగున్దెంత
త్కుల మాకాతీతలంబునంబదఘూకముల్
తెలివొందె -----న్న వినివని రుచులు దిందెన్
జెందె ---- వర
మ్ములసమ్మోవమినుంకువచ్చివమకుభృధ్యా

భాగమున్ జేరగనూ ॥

275 మ॥ ---- దా పాటల --- తో నరుణరుక్తా
రాధితాద్బింబముల్ బలువున్ గెంప్పు మిటలిలకీయ
నంధెట్టెలున్ గొందనుత్కటసంద్దోదయ
రాగమండలినితాంత ।
క్రాంతి చెనంబరం బటి మించెన్ బటిమ
పంబనంగబ్రత్య క్త్వాగిరిస్తంభమై ॥

276 సీ॥ పరుషధాటి ----- ంన్నితపకాశావాప్తి
జరమాద్రితటులనశ్వములు గ్రుంగ
నావృతప్రగ్రహ(త్వా)లం --- నభ్రంశ
నుత్తానశయనుమానూరుడూన ।
నసహోయ చక్రవక్రోడాక
సంక్షోభగేతుండంభినుండూ ।
గొనంగ భూత పూర్వదశాభిజాత
పరావృత్తిజలితదమ్మిల్లయైచాయలింగ ।
కాకుడ్యేకాద్యశా ----- దొత్సెకఖిన్న
పారిపాశ్వరికహోహోప్రపంచమన
గస ------ కను స్వేర్యమునకు వాసనది (దృ)ంగె
సప్తఘప్తి ప్రతప్తకాంచనరథంబూ ॥

277 ఉ॥ అంబరమాధవాన్విత మృగాంక కిరీటి వయూఖనవ్యది ।
వ్యాంబకధారచెకువలంబ ------ లిలచ్ఛిత దుద్భవన్మరున్
దాంబువునగెపత్రని చయంబుల నానగ జే ----- డుం।
గంబుల చంద్రికాచకచకద్వశమేశ్వనరుల్ జలింపగనూ ॥

278 మ॥ తొలుదొల్తనన్ జనియించివామసగుణాధుల్ వోయగాద్వోచిసత్కళ।
వెల్లన్వరున గ్రహించి మరిరాగంబునన్ విసర్జించి ---- ర్మ
నలసు ----- శవెద్విజరాఆరాజు విష్ణుపదముల్ బ్రాపించుటల్
గాంచిది ।
వ్యులు వర్షించినపుష్పవర్షములుదానొపెన దుహరాంబువులూ ॥

279 క॥ అంతకముందున్న ----------- ।
--------------------- పురో ।
దంత బ్రహ్మనుపస్థితి ।
చింతించి యదోచితాస్మృతి గొలువుకడనూ ॥

280 ॥ తంబురమీటసాగె నొక తామరసానన యింపుగానుపా
--- ఘటింపు చుండెనొక కంజదళాయతనేత్రపాదప ।
ద్మంబులగజ్జలూ నియదప్వకపేరిణిదొక్కె నొక్కకా ।
దంబసమానయానప్రమదంబునసాహరి సూను ---- ంగటనూ ॥

281 మ॥ -- భూ పుత్రుడొకింత శేపునకు నొయ్యారంబుతోజాలువా ।
భటువున్ గద్దియడిగ్గినిగ్గుజిగురుంబాదమ్ములనదంతపున ।
నిటుకుబావలుబ్రద్ధ ---- లప్పరంగి వ్రా----- లచంగాలిచా।
క్కంట పుంగోణ పుంగు రంగు -లకంగానేగి యంతస్తుననూ।

282 మ॥ దొరలన్ని --- నాప్త నర్గముల దొడ్తొనంటి యంప్పులే ।
మురువున్ గొమ్ములు జేరిపచ్చపురంగపుం గచ్చుటచ్ఛంపుజ ।
ల్చురటుల్ నిద్దపుజాళ్ళుగా కళంకు --- లేదు -- తంపుహోయ।

ల్లరిగెల్ బూనికొలంకులనగ్గడవశుద్దాంతొన్ముల స్వాయడై ॥

283 క॥ - జతనపరాకేచ్చరికెం ।
చ్ఛతివేలుకలకంఠుల నరావతి స
తృతిచెతురవచనరచనా ।
స్థితి ------ వారంబు చేసిచెంతలనడుపనూ ॥

284 మ॥ దివిటికొల్వున నోడిగంపు చెలులే తేరంగబంగారుపూ ।
దుపటంపున్న్వలేవాటు నీ టునెరపనదోరంపు నీలంపు కెం।
పువిలెచక్కడపుంజగా సరివేణి ముండితరం బెల్లగా ।
నవచె --- జా (రువా) --- చికి -- సానా కత్తిచేజిమ్ముచునూ ॥

285 చ॥ నిగనిగలీనుముత్తియపునిక్కు మిటారపు సన్న
పుంగోడమరుగుల్ వడిన్ గడచిముందట నిలుపుటోడుబిల్లన్‌దగు
మొగసాలలన్నియునుదాటి నఖాసుకవాసు కా ----- సో ।
పొగసగుమడపై కపుడు సొంపుఘటిల్లగ నెక్కి యొక్క చోనూ ॥

286 చ॥ తెలిహూర(మ)ంజ్జిముత్తియపు తిన్నల నిల్చిన వెట్టురాచరా ।
తళుకువెలుంగు కంబముల (దొచ్చి)ౕనలేజిగురాతి కెంపురా।
కళుకులబోదెసందుల చొకాటపుమేటి కిరీటిపచ్చరా।
చిలుకల చాతనింపెసంగు చిత్తరుచావడి జేరియచ్చటనూ ॥

287 ఉ॥ పట్టుక --- మ్మాంపకముదాటిలినీట గువేటు దీగ్రిచె।
మట్టసమౌఖురాళమున మర్చిన నీలపురాకోళ్లకోళ్లగ।
న్వట్టెడుగట్టిపుట్టతేలి పెట్టెలు గుజ్జరినేతదశి।

ల్ఛట్టియుమించుమంచమున భాలుకప్రతిన్న మీదికినీ ॥

288 గీ॥ చసవు తోన నొక్క జలజగంధి।
చేరికై దండు మొసగ నొయ్యారమెసగ।
మినమినలు దేలునలరాలమెటుక - లెక్కి।
మిక్కుటంబుగవెంట భూమీసుతుండు।

289 మ॥ తలిమంబొయ్యన చేరి లేజిగురునిదాముద్దుబాదంబుగెం।
దలిరుంబోక చొకాటపున్ బటువు మీదన్ జేర్చినల్వంకల।
న్మైలతల్ జెమ్మెడు ధూమ్రపుంజలపపన్ని రంపుబుట్టింపగా।
నలరున్ గొవ్విరిబం --- ర్కొను చునొయ్యా రంబురెట్టింపగను॥

క॥ ఉన్నయడవరుణ నందని।
ఎన్నెలవున కాత్మసఖుల యనునయవినయా।
భ్యున్నతిచేజెలియవి।
చ్ఛిన్నభయోతంగవత్సవాకులయై।

290 -------------- ఒన్నయూడిగెపుచెడియో డిందనరారునీలపుం।
దొంతగకెంపురాజతప ---ల్ దళమౌబిరుడల్ బెడంగగా।
సంతన చేసి తాచిన పొసంగు జగాహెడపంబు వింతగా।
నింతిఘటి -----పయ్యి దపయినదేలి పావడ యుల్లశిల్లగనూ ॥

291 క॥ హురుమండి క్రొత్తము -----పు।
బిరుడలిడన్ దాల్చి చికిలి పెరోజనపుం।
---- రు గుందరిమొనర్చిన ।

పురణిందము నేలవతిలు పతికెంగెలనూ ॥

292 క॥ గీలింపుదువేలుపురా ।
నీలపురాకుందనంపునేరచక్కడనచ ।
గిలెనబదరంబునదనుమేలిమి।
తేలనాకు మడుపుమెరఎ ---- ము -- రనూ ॥

293 క॥ ఇచ్చినదయాడనేర్చిన ।
పచ్చని విలుకానిపైడిప్రతిమెయనంగా ।
నచ్చెలు వపచ్చి దేరెడు।
మచ్చికయునునయము భయముమదముం బొదలనూ ॥

294 ॥ సాక్షానా ---- వద్రాక్షాఫలరస శిక్ష
దక్షాతి మధుర సీతల వాగ్నె।
ద్రక్షిణ్యం బక్షిణత।
దాక్షిణ్యము దొలుకపలుకుతననాధునకునూ ॥

295 -- అభిమతములెల్ల దీరగ।
నభినవచెంద్రిక ప్రయోజనాంతర చర్యా
ర -------- లందరుజన।
నభినవసంగమక వాప్తి నలరుచు నుండునూ।

296 ఉ॥ ఉడుపాంతర్గతుడై కళంకమును వైశ్యుండంబ రాంబోధిలో ।
నుడు బృందస్ఫుటమౌక్తికచ్చటకరవ్యూహంబుచె నెరితా।
నెడగా బోసిన రాశియో యనగభూయిష్ట ప్రభాన్వితమై।

పొడర్చెవెగురుజుక్కవాసన దిశాభూమిద్దరా గ్రమ్మిననూ ॥

297 మ॥ బహిరంభోరుహమండలంబుముకు ళింపన్ జేసిచంద్రాం శుసం।
గ్రహమంత: పురకామిని జనపునారత్యుద్య మౌన్ని(ద్ర)ధూ।
ర్వాహ ---త్రాంబుజముల్ నిమీలన మొనర్పనన్వినిలోనిల్వెనా ।
బహుళంబయ్యనుపాటిమంబుగృహదీపశ్రేణులన వేడుకనూ ॥

298 ఉ॥ ఎంచకనాత్మ చక్రముల నెడిచిన రాజునడంపు పత్రిప।
త్రాంచల సభవత్పట పటార్చటిచెరయయమార కూచిసే।
యించియినుండుతోడనబహి:ప్పటమంటప మంలంబువే ।
యించెననంగ తొల్తజనియెంచెను పాండురకాంతులంతటనూ ॥

299 సీ॥ గగనలం ---- నబాంప్రిక క్రియోడనవరా ------
----క్షవి వృతిహృతియగ్గవ ----బర్వ ।
యితెంచిందభిసమువ్వతికిమతక్రమా।
నుత్తానశయనుమనూరుడూ న।
బలవడస్వాస్త్య కుండలితాంగియై।
ఛాయమద్యందినీన సంపదనటింప।
తత్కాలికార్జువై లెదస కోటినినుండు।
ఘటికార్ధజయఘటికాంత్వమొందు ।
చెరితమణికింకిణిణి ఝణం ఝణల తోడ।
----- తాడుపపోని ప్రాగట్టుమీరి ।
కలముపాతాళగోళగహ్వరమునుండ।
వెడ్డున పరంజి ---- ద్దవిడియునంగా ॥

300 మ॥ తరిమేల్కొన్న నభోరమాసతికింధాతద్మజ్ఞ నార్థంబుబ।
త్వరిత బార్శ్వగజాధిరాజయుగవృత్తాలాత్మహస్తంబులున।
సరిగానెత్తిపూర్వకుంభముల యోజంబొల్చెనంత ది।
వారను ---- ం ----- ర మండల యుగ్మము(బా) కృత్యద్నగ్రా
గ్రమ్ములనూ॥

301 ॥ చటులదాటి మరుర్ఝుంబతోర్జితభూర్జ
వనపరంపరలది వనలు ద్రార్చు।
తత్రత్యతవిచిత్రలతాకుడుంగసంత్తతుల
నడలనెశాడలు వెలార్చు।
పారిజాతమరందధారాభిసంపాత
మాతటంబుగనర -----ద్రావజేయు।
కుటిలనిర్ఝురర్ఝురితటరూడిశాంత్వరస్థలి ।
నందిచావులుమోపులు ఘటించు
అటునిటు(నొ)నొక్కంతనిటగూడకలగనొంది
తటుబడివీంగిదగదొట్టిబెట్టుదులగు।
నర్కరథరర్థ్వ జశ్రాంతుల పనయింప
నపుడనూరుడుమెరురధ్యాంతరమునా ॥

302 మ॥ బలపద్విటకుబంతవిధిన --- లద్ధానుండు బర్వనసురస్థ।
లులనబిక్కటిలెంగ్రమ కమరళపద్మాతరాంతర్ధళు
--- లదిందివరవారలా రతరవాచాదాక్రియార్ఝూంక్రియా।
కలనంబరంగజరాజదైజెయిం --శం --- ప్రొఢచేనయ్యడనూ॥

303 సీ॥ వైమానికాదిరాట్టామరగ్రాహిణి।
పూజలందనొకింత ప్రొద్దులేదు ।

తతయిత:పార్శ్వ తోగతి కిన్నరిగితులా
యాలకింప నొకింతహమణుగాను।
ప్రకృతిగ ---లగుణా స్వదదరిర్ఝురులందు
విశ్రమింపనొకింత వెరవులేదు ।
సప్తర్షరతిచేష్టసాష్టాంగనతికృతోద్ధతుల
జూడనొకింతదళముగా హరుణుగాదు
కాకనాధారమెరు ---ంటాపదముల
నలశనొలశిభ్రమప్రమదాప్తిసైన ।
నిత్యయాత్యానువర్తికాదిత్య ----- త్తన
(శి) మిచేయంగవచ్చు సర్వేశ్వరాగ్జా ॥

304 ఉ॥ అంతకమున్న సాద్య పడులన్నియు అన్నిదేర్చి కళాధరుండుశు ।
దాంత(త) ------- వెల్పడయథార్థ్వవిధిగొలువిచ్చి ---- ఛ్చి ఏ ।
కాంతగృహంబునందు తన యాప్తనికర్థ్వము లానతిచ్చియ।
భ్యంతరశీమకేగివరునాత్మతనూ జవయశ్వతోడుతనూ ॥

305 సీ॥ చారితలేకనతిపాండుగండా భవలగొన్న చిరునప్పతెలి ---- ।
పునకస -------- తలేక పునకనుస్దరణాప్తినెనయు
ను త్క ------ంప్పంబుగనుటట్లు ॥
దిపరిణామితలేకనుపకముక్తా ఆబెరయు
ఘర్మకణంబులయుటెట్లు ।
పకృతా నుభవములేక కృతచేష్టనడంగుపారతశ్యంబు
నేర్వర ---- టిట్లా రూఢమాలాను ।
రాగపర్శ్మప్తిలేక గాఢసాదృస
కర్మసాకల్యమి ---------తాను
రూటంబుగనుటనెట్లనుగనాద్యవిహరణం

బద్ధుతానందల హరిదెల్చె ॥

306 సీ॥ అపచారసంప్రార్థనోత్తరప్రత్యుత్తరముల
దూరాప్తికార్యములు లెకాంగ్ల
ప్రతిదాస్యకల్పనాహారధర్మ్ కర్తలు
తనుభ్రూది వర్తనలేకాగ॥
నభిమతాయిత చేష్టితానుమోదనులు
నాహతలజ్జిరస్మితోద్గతులేకాగ ।
సప్తవిష్ణుభారపర్యాయసంసిలనస్థితులు
శిత్వమత్స్యలేకాగ॥
నమరు తత్తత్యమౌద్యలైయ్యు ష్టకృత్య
మైహికానంద సర్వతా॥
థివాసరూంతరం -------- పరమటన్ నథినుతించి
తత్తదు చేష్టభోగైకవృత్తి నుండె ॥

307 మ॥ అని ---- తృద్గధసంజయుండనమర్యాప్తిన్విబ్యంభు ---- ।
ననుదుశ్శాసనవిభీషణాత్మపటిమాధుర్యోధనాశానువ॥
ర్ధనత -----దాపనిబ్దవిగ్రహతనుద్యత్సాబలోద్ధతన॥
గనియుంభిమయయమార్యధర్మనికృతిగాంచు నవిచిత్రంబుగను॥

308 సీ॥ కుటిలనాగాధపాంక్తురితదష్టాప్రాడిన
సభూఖిండమూస్తాళినెత్తు ।
రోదశికుహరాధిమాధతాలుబిలప్తి
కనఖిలాచలపైనకణమునూర్చు॥
బహుళతేజసయిావిహారమాణ

లంకగరిమెమెం --- స్వతింగంబురాల్చు॥
దంత్తురతుఖరపుటోద్గమితభూభృరుధురి
కలనమెదస్సారముగెర ---- చ॥
పటుసటాస్రాంచటనా(జా)ండబాండశిందు
పటర్యరుఘా ఆంలునాఘనునొందవైరిభూ ।
చ్చునరిమటోతలునిశాలుపాలు నాటోప
భరనిరాఘాటధాటి ప్రబల ---కీర్తి వరా హమార్తి॥

309 ఉ॥ నర్తు ---- రుగ విదులు నిచ్చ ---- ర్తల కాశ్రయింప
నెకపాటి పదంబునులేదటందురా
వార్తల కిమితద్భుజ భవంబగు శౌర్యముపెరివెరిసం
హర్తకురోలు పోక తిరమౌనపకీర్తి పదంబులందలి ।
స్ఫూర్తుల పుత్రమిత్రపరిపూర్తుల వారలు నిండియుండగనూ ॥

310 సీ॥ అదిగతబహుదారణాప్తిచే బోల్చు వారథి
గతబహుదారణాప్తిబోల్చి ।
(గరబితో) విపక్షపర్వలన సంగినవారలబితో
విపక్షపరులనెసంగి --------
రమితి ప్రతాప సత్వమునమించినవారలమిత
ప్రతాప -----త ----- మునమించి ।
రతుల విద్వేషసంగతుల బెర్చిన వారతుల
విద్వేష సంగతుల బెర్చి॥
రరయనా నావనికాంతలై నవార
లరయనానావనికాంతులైలెయౌర ।
పరమహీనులు నె ----న్నపాణి పద్మ

లోకనుతనవ్యశాస్త్రావలోకనమునా ॥

311 మ॥ ఎసగునన్ గాకప్రతాపవహ్నియల భూభ్రున్నిష్ట తద్ధాధకం।
బసిధూమంబటుగానదానికిది పక్షావృతి యున ----- ప ।
క్షసపక్షంబుల వృత్తి యుంగలదుశంకల్ మానుడంచునరిపుల్।
వసుధంగూలు దులిద్విభుంగదిశితద్వేపమ్మ దుర్యేదుషినీ ॥

312 సీ॥ ఘనజీవనానుకూలనిసర్గవృత్తిచే కొసరసంగ్ర ------- ।
పరవాహిని వజ్యంభుణమెల్లన డగించి యలరారున
సముశౌర్యాలయుండు।
చకిత భూభృత్యుండు సంరక్షణంబుచే
మించున ప్రతిమగాంభిర్యశాలి।
రాజీవన యనాభిరామ విగ్రహరేఖ
పరలు నత్యంతలావణ్యరాశి।
సమధికాకల్పవిఖ్యాతచెరి తుడఖిల
జనమనోజ్ఞకళానిధిస్థానమనిశ।
బాడబాహరుడసమవిభ్రముడనంగ
నుండుడతడెన్నగుణసముద్యండెకాడె॥

313 మ॥ తనకున్గాని కటారికత్తియలకైదండెత్త యునశిచ్ఛభ।
ల్మొనచిన్నెల్ బచరించిరంచునరులన్బోనాడకాలోకమా।
తనమోప్పంగజేశిపూర్వసరణుల్దప్పించునత్యద్భుతం
బనత్వద ----- రాంగియాత్మచెటులోహవాప్తికర్ణాంబుగనూ ॥

314 సీ॥ అతివెవిబుధసాత్కృతినెసంగుదధిదిగుణ
దిర్తి --------- మ ---------- త కోటి మాత్ర।

మహరహతిప్పురుషోత్తమాధినుడగు
పయ:పాధోధివిభునిదిపద్మమాత్ర।
మనిశసర్వగ్లశేవాయత్తుడగురాజు పాటించు
దానంబుకోటి మాత్ర
మనుగత బ్రహ్మచర్యాత్ముడైన బలి
------- మానితత్యాగంబు
క్షోణిమాత్రమంతెకడ యంతలేదని యుందు
రతడుపుణ్యమతిసెయుగోభూహిరణ్యముఖ్య।
దానముల నంత సఖ్యనిత్యంబునందు
నర్థులు నుపోష్యవర్గమత్యద్భుతముగా।

315 మ॥ కనుగీటుచేయుసన్నచేయునోరయుంగా యంబుపై వ్రాలుబ।
ల్మొననాటించును గట్టి చేయునలమునలోనిక్కువటునదమంబెగ్గ।
గనమోహమునందజేయుని టబెర్మినబంధభేదాపిమైబై।
కొన మోప్రాణమువికతద్విమతువిద్యఖడ్గ ధారాం ----- ॥

316 సీ॥ ఆ కర్నా కుటిల బాణాసనంబరిమండలి
బెరిహరణకణ్ణజపంబు ।
కరగతోద్ధరహెతిపరిపందిమాన
ధనా ----కనమునకు కాపు।
యమ రక్తద్రుష్టి ప్రత్యర్థిలక్షసమా
కర్షణంబునకెడ కారికత్తె
అసమశిక్షాప్రక్రియవాప్తి విద్వేషి
సత్వధాద్యాపనాచార్యనంబు।
యుడుపరేఖాయుగగంప్రిపయోజనఖర
సరణిగాడవిపన్నిరుజన్మచాంద్ర ।

తరణికరణైకత ------ గంధరణౌనెసగు
సాదుమిత్రాంతధరుండు కళాధరుండూ ॥

317 ఉ॥ ఎత్తినమోదముతో దిరుగని య్యదువేల్పు మరల్పుటావుగ
న్నెత్తెటు చూడని య్యదు యోకెంతయుపల్కు మిటారికలై
ఛ్చిత్తిగనదు కల్పలతనెప్పుడు తప్పులెపట్టునంతగా
రిత్తరినెడగల్గెనని నెంతయునవ్వి భుకీర్తి ధూర్తతనూ ॥

318 సీ॥ సంజిత జ్ఞానితాసాగరాబ్రవమహా
రత్న సానువుగోపురంబుగాగ ।
శ్రీధను ----- కో ------ వెషిత బహిర్వ
సదనంతుండువ ప్రంబుగాగ ।
సిద్ధసాధ్యక్రియస్వికృతస్వాబావకా
కారజలధిఖెయంబుగాగ ।
కృతకృత్యతాయధాస్థితనిలగళ తదస్తములు
విద్యాకళాధరలుగాగ ।
సహరహ:క్కార్య కారకదృహిణాముఖ్య
దేవతాజాతి పొరులై తిరుపడంగ ।
నమరుపురము పురాత్మయానంతరంబే
వెళగానిటులా విర్ఫవించి నట్లూ ।

319 క॥ ఈయద్భుతప్రవర్తన ।
లాయం ------- లేకనే జనార్ధనదత్తా ।
త్రేయదయాలోకనముల।

నాయిద్దరకున్ ఘటల్లెనని చిత్రముగనూ ॥

320 క॥ సూతుండు పరమపంర్హస।
మేతుండై మునకిట్లు మిశ్రితనాన।
రీతుల నాటకవిహిత ।
ఖ్యాతుల్లనిష్కంధ సూక్త కధవివరించెనూ ॥

321 క॥ అహరహరుపాసితవ్యా ।
జహరజహల్లక్షణావచశ్రోతవ్యా।
దహరహభిశంతద్యా ।
బహిరబహిరషోజిఘంసుపడపాస్తన్యా ॥

322 క॥ శ్రీయోగర్భియ చదున్।
న్నెయమహోమహోబ్రహ్మో।
భూయనిగమాంతా భిప్రా -- రుజు ---- యభాస్వ।
దాయాదవిధాన --- దత్తా త్రేయా॥

323 క॥ అక్షాహిత శిక్షామిత ।
రూక్షాహిసాంఖ్యయోగరూపితచర్యా ।
దక్షానతరక్షా కృత।
దక్షాతతలక్షణ ప్రదిపితద్రుక్షా ।

324 క॥ శ్రీరమణీయ్యస్పృహనియ్యు।
శ్రీరమణియ్యాత్మభక్తశలన।
కరునాధారాధరసుఎతిర్శ।
దారాధరలలిత కాయ దత్తా త్రేయా ॥

325 క॥ నితరాంకారపచేయ।
ప్రతిముహుకుప్ర ----- వచనప్రాయ।
స్వతయేవసుధాస్వాయ
తృ్వతి మద్దక్షై కత్సృప్తి కృన్ము తనఫలా ॥

326 క॥ శ్రీకలితముక్తి కన్యా ।
చాకి చకిభవదపాంగ।
చాకోరసహృత్సాపక్షసాక్షా।
ద్రాకాచంద్రోపమేయదత్తాత్రేయా ॥

327 క॥ వారణరుూగ్వారణదృ।
గ్వారణదృగ్ఘాషణానివారణతా దృక్షా ।
------------- దిక్షారణది ।
క్షారణ రుక్తషి సత్త్వచారణ నిపుణా ।

ముక్తపదగ్రస్తమత్తేభవృత్త

328 భజనియ్యంఘ్రినిఖా ------- త ---- త్తరగతి ప్రత్రోదితాశాంతశాం।
తజితాదు:ఖ కృతాంతతాంతముని బృందద్యోనిశాకాంతకాం।
తజపాచారనిశాంతశాంతనవనాదప్రోక్తవేదాంతదాం ।
తజను: కర్మ గజాంతశాంతవినిధానస్థానకుక్షింభరా ॥

329 మ॥ సదయోచ్చారణ చారణాదధికృతోచ్ఛైర్నైజనిర్నితికా ।
స్వదనాచారణ చారణా క్రమణస్సృత్సోముకాంతర్దురా।
సదాశిశ్వారణ శ్చారణనుగ ------త్తకన్మాహురి।
సదనాచారణ చారణానటదుదంచ త్విండ బలమండలా॥

వృత్తభేదము - ॥ వనమయూరము ॥

330 సారసహితానుకృతసారసహితాంగా ।
వారణపదామయనివారణ పదాంకా ।
హరిసముదాహృతివిహర సముదాత్మా ।
చారణ నికాయపరిచారణనికార్యా ।

331 త్రస్నుజనరక్షణవమూర్తి
ప్రస్నుతవిభాశిత విభాశితశతాంగా ।
జనికారణనికారణ ----- రణ పదాంకా ।
స్థాస్నువసుధావనసుధా వనదివాసా ॥

332 ఇది శ్రీదత్తా త్రేయా ।
భ్యుదితీయదోచిత కళాధరోపాఖ్యాన।
స్వదవెంకటరమణ కృతిన
న్విదితంబఖిలంబునొక్క వస్తంభమగునూ ॥

మంగళ మహాశ్రీశ్రీశ్రీ శ్రీశ్రీ శ్రీశ్రీశ్రీ జేయునూ ॥
శ్రీ వెంకటేశ నమ: ॥
శ్రీ దత్తాత్రేయార్పణమస్తూ ॥
శ్రీ వెంకటేశాయ మంగళమూ ॥ శ్రీరామా ॥
శ్రీ రామా నీపాదములేగతి ॥

Printed by : Saidapet Women Artisans Leather Footwear, Rexine, Stationery & Printing, Educational, Tyre & Allied Products Industrial Co-operative Society ltd.

Chennai - 600 033